O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1998 йил 18 ноябрь, чоршанба • № 90 (12.073) • Эркин нархда сотилади

18 ноябрь — Ўзбекистон Республикаси давлат байроғи қабул қилинган кун

ҒУРУРИМИЗ РАМЗИ

...Азим Синднинг тик соҳили, пастда тубсиз жар, асов дарё ўз йўлидаги бор нарсани ўпқонига тортгудек ўкириб оқмоқда. Босқинчи муғулларга қақшатғич зарбалар берган Жалолиддин Мангуберди устига мўр-малахдек ёпирилиб келаётган лашкар қуршовидан шердек юлқиниб чиқиб, отига қаттиқ қамчи босдию ўзини сувга отди. У бир зумда нариги соҳилда пайдо бўлди ва ўзи билан бирга омон олиб ўтган байроқни боши узра кўтариб, шамширини ёв томонга ўқталди. Бу воқеани зимдан кузатиб турган Чингизхон шундай фарзандлари бор юртни асло маҳв этиб бўлмаслигини тан олади.

Дарҳақиқат, буюк аждодларимиз муқаддас ватан байроғи эрк ва эминлик рамзи деб билганлар. Юрт душман ўтолови ичида қолганида ҳам она-юрт байроғини бешикаст сақлаб, бир ялов остида озодлик учун курашни давом эттирганлар. Шу боис давлатимиз байроғининг тимсолларида уларнинг ана шу эзгу орзу-умидлари акс эттирилганлиги бежиз эмас. Жумладан, байроқнинг мовий-кўк ранги — мовий осмон ва тиниқ сув; еру кўкдаги ҳаёт манбаларидир. Оқ ранг — тинчлик ва поклик, яшил ранг — ҳосилдорлик ва мўл-кўлчилик тимсоли, янги ой — янги туғилган мустақиллигимиз, юлдузлар — осмонимиз беғуборлиги, ҳаётнинг абадийлиги белгисидир.

Ҳаётимиз қомуси — Конституциямиз, миллий гербимиз, мадҳиямиз, пулимиз каби давлат мустақиллиги ва фуқаролар даҳлсизлигининг рамзи бўлмиш байроғимизнинг ҳилпирай бошлаганига етти йил тўлди. Лекин тарих учун бир мижжа қоққудек ана шу қисқа муддат ичида йўлбошчимиз раҳнамолигида етмиш йилларга татигулик бунёдкорлик ишлари амалга оширилди.

Маънавиятимиз, онгимиз ва тафаккуримизда айниқса катта ўзгаришлар содир бўлди, ўзлигимизни теранроқ англай бошладик, миллий ғуруримиз юксалди. Неча минг йиллик маданиятимиз қадр топди, жаҳон илм-фани машъалини баланд кўтарган, аммо зулм-истибдод тазйиқи остида унутилаёзган буюк алломаларимизнинг муборак номлари қайта тикланди. Куни кеча бутун ислом оламида машҳур муҳаддис Имом ал-Бухорий, қомусий олим Аҳмад ал-Фарғонийнинг таваллуд тўйлари кенг кўламда нишонланганлиги бунинг яна бир ёрқин мисоли бўлди.

Азиз пойтахтимизда нафақат мамлакат, минтақа, балки умумжаҳон, умумбашарий аҳамиятга молик масалаларни муҳокама этиш яхши анъана бўлиб қолди. ЮНЕСКО ижроия кенгаши 155-сессиясининг якунловчи мажлиси Тошкентда ўтганлиги шундан яққол далолатдир.

Янги аср бўсағасида бутун дунёда жаҳолат ва ваҳшийлик, диний ва миллий экстремизм, этник қарама-қаршилик, минтақавий можаро ва урушлар тобора авж олаётгани жаҳон афкор оммасини жиддий ташвишлантирмоқда. Мазкур нуфузли мажлисда дунёни бу фалокатлардан маданият ва маънавият қутқариши мумкинлигига қатъий ишонч билдирилди. Юртбошимизга ЮНЕСКОнинг Абу Али ибн Сино номидаги олтин медали топширилганлиги мамлакатимизнинг байроғимиз қатларида қанотланаётган олийжаноб мақсадлар — инсонни улуғлаш, адолатли жамият барпо этиш, миллий ва умумбашарий қадриятларни, маънавиятни юксалтириш муддаолари эътирофнинг яққол далилидир.

Ҳа, давлатимиз байроғи халқимизнинг эркин-эминлиги, руҳи, мақсад-муддаолари, ғурур-ифтихори, бунёдкорлик салоҳияти ва қудрати рамзи бўлиб ҳилпирайверсин.

Ёқуб ИБРОҲИМОВ,
ЎзА шарҳловчиси.

АДОЛАТ ҲАР ИШДА ҲАМРОҲИМИЗ ВА ДАСТУРИМИЗ БЎЛСИН

Самарқанд ва Навоий вилоятлари халқ депутатлари кенгашларининг яқинда бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессияларида муҳокама этилган масалалар кенг жамоатчиликда катта қизиқиш уйғотди. Шу муносабат билан Президент Ислом Каримовга Ўзбекистон телерадиокомпанияси раиси Абдусаид Кўчимов бир неча савол билан мурожаат қилди.

Йўлбошчимиз саволларга жавоб қайтарар экан, мазкур йиғилишларда кўтарилган муҳим маънавий-ахлоқий, сиёсий-ижтимоий муаммолар ҳақида батафсил фикр билдирди.

Қуйида шу суҳбат матни эълон қилинмоқда.

САВОЛ: Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич, куни кеча Самарқанд ва Навоий вилоятлари халқ депутатлари кенгашларининг навбатдан ташқари сессиялари бўлиб ўтди. Жамоатчилигимиз бу анжуманларда муҳокама этилган масалалардан оммавий ахборот воситалари орқали етарлича маълумот олди, одамлар ўз муносабатларини ҳам билдирмоқдалар. Шу билан бирга, ҳар икки сессияда Сизнинг чиқишингизни кузатар эканмиз, айниқса ''юрагимни бўшатишни истардим-у, майли...'' деган сўзларингизни эшитганда, журналист сифатида ватандошларимизга яна айтмоқчи бўлган қатор фикрларингиз борлигини сезгандек бўлдим...

ЖАВОБ: Ҳақиқатан, халқимиз гувоҳ бўлганидек, ҳар икки сессия ҳам кескин, танқидий руҳда ўтди. Мазкур вилоятларнинг раҳбар доираларида вужудга келган носоғлом муҳит ҳақида аччиқ, аммо ҳаққоний сўзлар айтилди. Бундай номақбул одат тусига кириб қолаётган ачинарли ҳолатлар бугунги ҳаётимиздаги ижтимоий муҳитнинг бузилишига ва аҳолининг адолатга бўлган ишончининг йўқолишига сабаб бўлмоқда. Бу фикрлар аслида амал курсисидан кетаётган кимсалар учун эмас, шу вилоятларда яшаётган меҳнаткаш, адолатга ташна инсонлар, ҳаётга эндигина кириб келаётган ёшлар учун, миллатимиз, халқимизнинг эртанги куни ҳақида қайғуриб айтилди, десак, хато бўлмайди.

Шу йиғилишларда тилга олинган маънавий-ахлоқий, сиёсий-ижтимоий муаммоларнинг баъзи бир жиҳатларини қисқача изоҳлаб ўтиш зарур, деб ҳисоблайман. Чунки улар бизнинг бугунги ҳаётимиз, олға қараб қилаётган ҳаракатларимиз билан чамбарчас боғлиқ.

Умрим давомида орттирган озми-кўпми ҳаётий тажрибаларим асосида шундай хулосага келдимки, дунёда инсон иродасини синайдиган воситалар кўп. Аммо уларнинг бирортаси ҳам амал, лавозим, мансаб каби одамзотнинг кимлигини, унинг қиёфаси ва моҳиятини яққол очиб бера олмайди.

Шу хусусда кўп ўйлайман. Мансаб деганлари қандай сирли, бетизгин куч эканки, нега у манаман деган, ақлли-ҳушли, оқ-қорани таниган, туппа-тузук инсонларнинг эл-юрт, давлат ишониб топширган ваколатларни суиистеъмол қилишига, инсофини йўқотишига олиб келади, маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик, порахўрлик, калондимоғлик каби иллатлар домига тортади? Бунинг сабаблари нимада? Бу ярамас иллат қаердан, қандай пайдо бўлади? Бу хунук, аянчли аҳволни қандай қилиб бартараф этиш, жамият танасига канадай ёпишган бу балодан қай тариқа халос бўлиш мумкин?

Бу касаллик илдизи хонлар, беклар, қозилар, мингбоши-ю юзбошилар ҳукм сурган олис замонларга бориб тақалади. Балки халқ эртакларидаги порахўр амалдорлар, Абдулла Қодирий тасвирлаган ришватга ботган хон мансабдорлари ёки бўлмаса Абдулла Қаҳҳорнинг машҳур ''Ўғри'' ҳикоясида қаламга олинган воқеалар фақатгина бадиий тўқима маҳсули эмасдир?..

Айни чоғда тарихимизнинг турли саҳифаларини кўздан кечирганда, халқимиз маънавияти билан боғлиқ шундай маълумотларга дуч келасизки, улар ҳалоллик, ҳаромдан ҳазар, таъмагирликдан нафратланиш, камтарлик, адолатпарварлик сингари туйғулар миллатимизга хос энг олижаноб фазилатлар эканидан далолат беради. ''Бировнинг ҳақи'', ''қиёмат қарз'', ''пешона тери'', ''молимардумхўр'' деган сўзлар бунинг яққол ифодасидир.

Биргина мисол.

Маълумки, Бобур Мирзонинг отаси Умаршайх Мирзо темурий ҳукмдорлардан бири эди. Бобур ўз хотираларида отасининг нақадар адолатли ва ҳалол одам бўлганини кўрсатувчи шундай маълумотни келтириб ўтади. Қай бир йили Хитойдан Фарғонага келаётган минг қишилик карвон Ўш тоғларида қор кўчкини остида қолиб ҳалок бўлади. Умаршайх Мирзо дарҳол одамларини юбориб, карвоннинг юкларини назорат остига олдиради. Эгалари ҳалок бўлган шу молларни икки йилдан зиёд эҳтиётлаб сақлайди. Хуросон ва Самарқандга махсус одам юбориб, карвон эгаларининг меросхўрларини дараклатиб топтиради ва уларни ўз мамлакатига чақиртириб, молларни тўлалигича қўлларига топширади.

Бундай мисолларни ўтмишдаги оддий одамлар ҳаётидан ҳам кўплаб келтириш мумкин. Худога минг шукрки, ҳозир ҳам ҳаётимизда шу эзгу тушунчалар барқарор ва устувор.

(Давоми 2-бетда).

ВИЛОЯТ ҲАЁТИ
янгиликлар, одамлар, воқеалар

ЗИЁРАТ — САВОБ

Зангиота туманидаги Хонобод маҳалла қўмитаси фаоллари хайрли ишга қўл урдилар.

Хонобод қишлоғида яшаб, жамоа хўжаликлари равнақига самарали ҳисса қўшган ва айни кунларда жамоат ишларида фаол иштирок этаётган 50 нафарга яқин маҳалла фуқароси буюк хадисшунос Муҳаммад Исмоил ал-Бухорий хотирасига атаб бунёд этилган ёдгорлик мажмуини зиёрат қилиб қайтдилар. Кўҳна шарқ меъморчилиги анъаналари руҳида барпо этилган кошоналарнинг бетакрор кўрку салобати, ҳусну тароватИ зиёратчиларни ҳайратга солиб, жаҳон маданияти ва маърифати ривожига улкан ҳисса қўшган буюк аждодларимиз руҳига бўлган ҳурмат-эҳтиромларини янада оширди.

Зиёрат сафари билан боғлиқ барча сарф-харажатлар маҳалла жамғармаси ҳисобидан бўлди.

Йўлдош САМАДОВ.

ИЛҒОР БЎЛСАНГ, ИМКОН СЕНИКИ

«ТОШВИЛОЯТЮКТРАНС» давлат ҳиссадорлик концернида меҳнат қилиб келаётган транспортчилар орасида ўз касбининг фидойилари, корхона ишлаб чиқариши ривожига салмоқли ҳисса қўшиб келаётган ишчи-хизматчилар кўп.

82-автожамламанинг моҳир чилангари Абдумўмин Алматов, 72-автожамламанинг ҳайдовчиси Александр Кленинлар шулар жумласидандир. Уларнинг кўп йиллик меҳнати яқинда Ўзбекистон автомобиль транспорти давлат ҳиссадорлик корпорацияси бошқаруви томонидан муносиб тақдирланди. Бу транспортчиларга «Фахрий автотранспортчи» нишони топширилиб, пул мукофоти берилди.

«Тошвилоятйўловчитранс» давлат-ҳиссадорлик концернига қарашли Тошкент автошоҳбекатлар ва автобошбекатлар бирлашмаси бош муҳандиси Неъматжон Дадамуҳамедов, Чирчиқ автобус саройи чилангари Евгений Ли, вилоят шаҳарлараро йўловчи ташиш автобус саройининг етакчи мутахассиси Учқун Мирзараҳмедовлар ҳам ана шундай тақдирга сазовор бўлдилар.

Али АКБАРОВ.

ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯ ЯРАТДИЛАР

«ЎЗАВТОТРАНСТЕХНИКА» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бир гуруҳ мутахассислари томонидан яратилган янги технология ёнилғи-мойлаш материалларини тозалашга қаратилди. Бу технологияни амалиётга татбиқ этиш ишлари Тошкент вилоят автосаройида бошлаб юборилди.

Дастлабки синовлар ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Мутахассисларнинг хулосасига кўра, ёнилғи-мойлаш материалларини сифатли тозалашнинг бу илғор усулини республикамиздаги барча автотранспорт корхоналарида қўллаш мумкин. Бу иқтисодий самара қатори атроф-муҳитнинг экологик ҳолатини меёр даражасида бўлишига ёрдам беради.

Акбар АЛИЕВ.

ВИЛОЯТ ҲАЁТИ
янгиликлар, одамлар, воқеалар

ИШБИЛАРМОНЛАР ТАШРИФИ

Австрия республикасининг собиқ федерал канцлери Франц Враницкий бошчилигида Австрия ва Германия ишбилармон доиралари вакиллари мамлакатимизга ташриф буюрди. Хорижлик ишбилармонлар Интерконтинентал меҳмонхонасида Ўзбекистон Республикаси Бош Вазирининг ўринбосари Бахтиёр Ҳамидов билан учрашди.

Учрашувда мамлакатимиздаги ижтимоий-сиёсий барқарорлик чет эл сармоясини жалб қилишнинг асосий гарови бўлаётгани алоҳида таъкидланди. Германия ва Австрия ишбилармон доиралари вакилларининг асосий эътибори юртимизнинг иқтисодий салоҳиятига қаратилди.

— Биз экспортимизнинг салмоқли қисмини хомашё эмас, тайёр маҳсулотлар ташкил этиши учун кенг кўламда иш олиб бормоқдамиз, — деди жумладан Б. Ҳамидов. — Бунинг учун иқтисодиётга юксак хориж технологияларини жалб этишга алоҳида эътибор берилмоқда. Агар импортимизнинг 70 фоизи ривожланган мамлакатлар ҳиссасига тўғри келаётгани ва бунинг ҳам асосий қисмини илғор технологиялар ташкил этаётганини эътиборга олсак, мақсадимизнинг қай даражада жиддий экани аён бўлади.

Учрашувда Ф. Враницкий мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий алоқалар ривожланишининг асоси айни пайтда Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган Австрия ва Германиянинг фирма ҳамда компанияларида эканлигини таъкидлади. У, шунингдек, сайёҳлик ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш соҳасидаги ҳамкорликнинг истиқболи порлоқ эканини ҳам қайд этди. Ф. Враницкий Ўзбекистондаги ижтимоий-сиёсий вазиятга баҳо берар экан, юртимизни «барқарорлик рамзи» деб атади.

(ЎзА).

Вилоят ҳокимлигида

БЎЛИМ ИШ БОШЛАДИ

1998 йил — Оила йили. Мана шу икки сўзнинг ўзиёқ республикамизда келажак авлод, оила ва тараққиёт тўғрисида қанчалик катта ғамхўрлик қилинаётганлигининг яққол белгисидир.

Энг муҳими оила тўғрисида ғамхўрлик мамлакатимизда бир кунлик, бир ойлик, бир йиллик эмас, доимий тамойиллардан бирига айланди. Республикада ва эндиликда вилоятларда «Оила» илмий-амалий маркази ва унинг бўлимларининг ташкил этилиши ҳам бунга бир мисолдир.

Хўжалик ҳисобида иш юритувчи бу илмий-амалий марказнинг Тошкент вилояти бўлими ҳам иш бошлади. Бўлимнинг фаолиятини ривожлантириш ва кенг тараққий эттириш мақсадида зарур бўлган штатлар жадвали билан биргаликда ҳокимликнинг ижтимоий ривожланиш жамғармасидан 300 минг сўм маблағ ажратилди.

Оилани ҳимоя қилиш, хонадонларда умуминсоний қадриятларни юксалтириш, оиланинг ижтимоий-иқтисодий ҳолатини тадқиқ этиш, аъзоларнинг саломатлигини сақлаш, ҳуқуқий саводхонликни яхшилаш, ёш авлодда маънавият, маданият, маърифат тушунчаларини ривожлантириш сингари кўплаб масалалар билан шуғулланувчи марказ келгусида оила ва унинг муаммоларини ҳал этишда, ҳимоя қилишда муҳим ўрин тутажак.

ФУТБОЛ... ЯНА ФУТБОЛ ҲАҚИДА

Мамлакатимизда спортнинг энг оммавий тури — футболни ривожлантиришга алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил «Ўзбекистонда футболни ривожлантириш фонди фаолиятини яхшилаш ва уни қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ҳам бу борада катта аҳамиятга эга бўлди.

Айни пайтда жойларда бу фонднинг бўлимлари ташкил этилмоқда. Хусусан, Тошкент вилоятида ҳам футболни ривожлантириш фондининг фаолиятини яхшилаш ва уни қўллаб-қувватлаш юзасидан қарор қабул қилинди.

Шуни алоҳида таъкидлаш кераки, вилоятда мазкур фондни моддий қўллаб-қувватловчи корхона ва ташкилотлар ҳам топилди. Вилоят ҳокимлиги билан биргаликда 20 га яқин ишлаб чиқариш корхоналари, банк, солиқ муассасалари ана шу ташаббус эгалари бўлишди.

Вилоят Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, вилоят Футбол федерацияси зиммасига футболни ривожлантириш фондига ҳомий идора ва ташкилотлар билан биргаликда бу оммавий спорт турини янада ривожлантириш юзасидан 2005 йилгача бўлган вилоят дастурини ишлаб чиқиш вазифаси топширилди. Мазкур қарорда футболни ривожлантириш фондига кенг имкониятлар бериш билан биргаликда жойларда миллионлар севган ўйинни юксалтириш юзасидан катта имтиёзлар ҳам яратилмоқда.

Ўйлаймизки, бу янги ташаббус ва қарор футбол ихлосмандларини янада кўпайтириш, энг муҳими соғлом авлодни тарбиялашда яна бир катта туртки бўлади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

— СИЗНИНГ ГАЗЕТАНГИЗ!
-га обуна давом этмоқда!

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!
«Ўзбекистон почтаси» давлат акциядорлик компаниясининг барча почта-алоқа бўлимларида газета ва журналлар қаторида «Тошкент ҳақиқати»га ҳам обуна расмийлаштирилмоқда. Газетамизга ўз вақтида ёзилсангиз у мунтазам равишда хонадонингизга етказиб берилади. Вилоятимизда яшовчилар учун обуна баҳоси газетани уйга етказиб бериш билан ҳисоблаганда:

ЯККА ОБУНАЧИЛАР УЧУН:
1 ЙИЛГА — 2012 сўм 28 тийин
6 ОЙГА — 1006 сўм 14 тийин
1 ОЙГА — 167 сўм 69 тийин

ТАШКИЛОТЛАР УЧУН:
1 ЙИЛГА — 2612 сўм 28 тийин
6 ОЙГА — 1306 сўм 14 тийин
1 ОЙГА — 217 сўм 69 тийин

Нашр кўрсаткичларимизни эслатиб ўтамиз:
Якка обуначилар учун — 205
Ташкилотлар учун — 206

ВАҚТ КУТМАЙДИ!

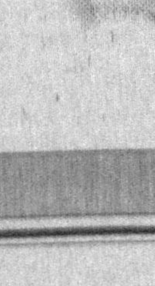

«Тошкент ҳақиқати»га обуна бўлишни унутманг, азизлар!

Луқма

ЭЪЛОН ЗАМОНАВИЙМИ?

ТАН ОЛИШ КЕРАК. Кейинги пайтларда ойнаи жаҳон кўрсатувларида бирмунча ижобий ўзгаришлар рўй берди. Кўрсатувларнинг мазмуни теранлашиб, савияси яхшиланиб, жанрлари хилма-хиллашиб бормоқда. Бу қувонарлидир, албатта. Лекин, берилаётган реклама ва эълонлар ҳақида бундай гапларни айтолмаймиз.

Масалан, «Хон» сигарети тўғрисидаги суратли «тарғибот»ни олайлик. Кейинги пайтда ҳар куни тўрт-беш марта қайтарилмоқда бу эълон. Кошки эди унинг йўналиши, даъвати фойдали бир нарсага қаратилган бўлса?! Йўқ. Аксинча, сигарета чекиш маъқулланяпти унда. Мазмунига қаранг: таъми замонавий эмиш. «Шубҳасиз, бизники эмиш». Ажабо, таъм мазали ёки мазасиз бўлиши мумкин!.. Замонавий деганда эса нимани тушунамиз?

Ҳаммамизга маълум. Кўпгина мамлакатларда бундай зарарли иллатларни тарғиб қилувчи эълонларни телеэшиттиришларда ва радиоларда бериш таъқиқлаб қўйилган. Бизда эса ҳамон давом этяпти. Нега? Нима сабабдан? Бизга эътироз билдиришлари мумкин: яхши пул тўлайди, ҳозир бозор иқтисоди-ку. Така бўлсин, сути бўлсин, деб. Ажабо, шундай улкан маънавият даргоҳи наҳотки бу эълондан тушадиган озми-кўпми маблаққа қараб қолган бўлса?! Ақлга тўғри келмайди. Катта-катта йиғинларда, учрашувларда соғлом авлод, республикамизнинг келгуси истиқболи ёшлар қўлида эканлиги ҳақида, жон куйдириб гапирилаётган бир пайтда, бундай эълонларнинг қайта-қайта берилиши ўринлими?! Сиз нима дейсиз, азиз газетхон?!

Носир РИХСИЕВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

АДОЛАТ ҲАР ИШДА ҲАМРОҲИМИЗ ВА ДАСТУРИМИЗ БЎЛСИН

(Давоми. Боши 1-бетда).

Шунинг учун ҳам биз йўлимизда тўсиқ бўлиб турган, халқимизнинг, фуқароларимизнинг ҳақли равишда норозилиги ва қаҳр-ғазабига сабаб бўлаётган баъзи бемаъни ишларни таг-томири билан йўқотиш ҳақида очиқ, ошкора гапиряпмиз.

Чунки замонавий дунёқарашимиз, маънавий тамойилларимиз, урф-одатларимиз, кўникмаларимиз янгича асосда шаклланаётган ва шу асосда эртанги авлод таълим-тарбиясига асос бўладиган ижтимоий ахлоқий қарашларимиз вужудга келаётган бугунги ҳал қилувчи паллада бу нарса Президент сифатида мен учун ҳам, бутун халқимиз учун ҳам ниҳоятда муҳимдир.

Дунёнинг кўп-кўп мамлакатлари, жаҳон халқларининг ҳаёти, тарихи, иқтисоди, сиёсати, фалсафаси, маданияти шуни кўрсатадики, ёвузликнинг, жумладан порахўрлик, ўғрилик, товламачиликнинг миллати, насл-насаби йўқ. Бу офат башарият бошига битган шундай ашаддий бало ки, унинг салбий оқибатларини оламдаги жуда кўп давлатлар, юксак тараққий топган мамлакатлар ҳам ўз ўтмиши, бугунги ҳаётида кўриб-сезиб турибди.

Биз озодликка эришган илк кунимиздан бошлаб, ўз миллий давлатчилигимизни тиклашга киришган дастлабки пайтданоқ ният ва мақсадларимизни бутун дунёга очиқ-ойдин маълум қилганмиз: мақсадимиз аниқ — Ўзбекистонда ҳуқуқий демократик давлат қуриш. Инсоннинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, унинг орзу-умидларини рўёбга чиқариш учун шароит яратиш — бош вазифамиз. Бу жамиятда **халқ ҳукмдорларга эмас, ҳукмдорлар халққа хизмат қилиши** — асосий қоида.

Биз ана шу тамойил ва йўл-йўриқларни ҳаётимизнинг мазмун-моҳиятига айлантириш учун интиляпмиз. Энг муҳим гап шуки, бошлаган барча ислоҳотларимизнинг пировард мақсади битта — **адолатли жамият барпо этиш**.

"Адолат" сўзи минг йиллар давомида инсонга ҳамроҳ бўлиб келган. Асрлар давомида кишилар адолат учун курашган, мислсиз қурбонлар берган.

Адолат ҳақида жуда чиройли гапириш мумкин. Адолат ҳақида жуда узоқ гапириш мумкин. Аммо гап чиройли ва узоқ гапиришда эмас, балки ҳаётда адолатни ўрната олишда.

Айниқса, раҳбар адолати, элу юртга етакчилик қилишдек оғир масъулиятни бўйнига олган одамнинг адолати бугунги кунда беқиёс аҳамиятга эга. Авваллари ҳам кўп бор айтган бир фикримни яна такрорламоқчиман: **халқ очликка, йўқчиликка, ҳамма нарсага чидаши мумкин, аммо адолатсизликка чидай олмайди.**

Одил ҳукмдор, адолатли раҳбар ғояси Форобийдан тортиб Алишер Навоийгача ва яна бошқа кўп-кўп мутафаккирларимизнинг улуғ маънавий идеали бўлиб келган. Шарқда қадимдан жуда машҳур бўлган "Сиёсатнома" деган асарда подшоҳ, ҳоким, амир ва бекларга, қозию қуззотнинг, замонавий тил билан айтганда, раҳбарнинг бош вазифаси **"кўю кўзиларни бўрилардан муҳофаза қилиб, ҳаром қўлларни кесиб, ер юзини ёмонлик қилувчилардан тозалаш, жаҳонни адолат ва осойишталик билан обод қилишдан иборат"**, деб кўрсатилган.

Ҳар сафар шу каби ҳикматли фикрларни ўқиганимда чуқур ўйга толаман. Қани энди, шу сўзлар ҳар бир раҳбарнинг, амал курсисида ўтирган катта-кичик мансабдорларнинг имон-эътиқодига айланса, деб орзу қиламан.

САВОЛ: Фикрингизни бўлганим учун узр. Сиз доимо эзгу орзу-ниятлар билан яшаш, ҳаракат қилиш деган тушунчаларни иймон, эътиқод, охират каби тушунчалар билан ёнма-ён қўйиб мушоҳада юритасиз. Бунда қандай маъно бор?

ЖАВОБ: Гапингизни тушундим. Лекин мен саволингизга жавобни саволдан бошласам. Ота-боболаримиздан қолган мана шундай доно ўгитлар, Қуръони Карим, Ҳадисларда нима учун хизмат қилиш керак? Ахир улар бизга, эй банда, сен — одамсан, сени Оллоҳ таоло инсон қилиб яратган, шунга муносиб бўл, юриш-туришинг, хатти-ҳаракатинг, ҳаётинг инсонлик номига яраша бўлсин, деган фикрни англатиш учун керак эмасми?

Менинг комил ишончим шундан иборатки, дунёда **адолат қонуни** мавжуд эканини ҳеч ким инкор этолмайди. Эртами-кечми ҳар бир инсон ана шу қонун олдида жавоб беришга мажбур. Буни асло унутмаслик керак. Қолаверса, одам ўз қилган гуноҳлари, қилмишлари учун замон қонунлари берадиган жазодан қочиши мумкин, аммо охиратда қаерга қочасан?

Агар одам охиратдан қўрқса, одам бўлиб яшашга интилади, одамийлик ортади. Акс ҳолда, унинг ҳайвондан деярли фарқи қолмайди.

Биз янги озод жамият, ҳуқуқий давлат қуришни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйган эканмиз, **адолат тамойилини** устувор принцип сифатида эътироф этамиз. Ва ҳеч қандай куч бизни бу йўлдан ортга қайтаролмайди. Самарқанд ва Навоий вилояти сессияларида айтилган фикрлар бунинг яна бир бор тасдиғидир.

САВОЛ: Сизнинг шу йиғилишлардаги маърузаларингиз, ҳозирги гапларингизни эшитганда табиий бир савол туғилади. Йўлимиз тайин, тараққиёт дастуримиз аниқ бўлса, нима учун ҳаётимизда инсон табиатига тўғри келмайдиган ана шундай номаъқул, эски асоратлар ҳанузгача учраб турибди?

ЖАВОБ: Биз бугун афсус-надомат билан фикр юритиб, бартараф этиш чораларини излаётган нохуш ҳолатни вужудга келтирувчи асосий сабаб шундан иборатки, кўп ҳолларда давлат ходими, давлат хизматчиси, яъни давлат ваколатидан фойдаланадиган амалдор шу ваколатни суиистеъмол қилишга интилади. Нима учун? Чунки мансабдорни ўз хизмат вазифасини суиистеъмол қилиши учун қутқу соладиган омиллар кўп. Чунки унинг қўлида ваколат бор, куч бор. Ана шундай ҳолда нопок ходим давлатни ниқоб қилиб, моддий бойликларни тақсимлаш, ишлаб чиқариш соҳасига қўшилиш, кадрлар масаласини ҳал этиш каби нозик масалаларга аралаша бошлайди. Бундай муҳим масалаларда давлатнинг таъсири ва амалдорларнинг роли қанчалик юқори бўлса, у шунчалик аянчли оқибатларга олиб келиши мумкин.

Бу фикрни кўплаб далиллар тажрибасида ҳам, тарихий ҳаётимиз мисолида ҳам исботлаб бериш мумкин. Ҳар бир давлат тарихида янги ижтимоий сифат ҳолатига ўтиш, афсуски, коррупция ва жиноятчилик каби жирканч ҳодиса билан бирга юз берган.

Бугун биз бошимиздан мураккаб бир давр — яъни ўтиш даврини кечираётганда, эски маъмурий-буйруқбозлик, мансабдорларнинг чексиз ҳукмронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам қўяётган бир пайтда бундай кусурларнинг юзага қалқиб чиқиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддароқ айтганда, эски тизим қонунлари ўз кучини йўқотиб, янги тизим, янгича ҳаёт кечириш, ишлаб чиқаришни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришнинг янги қонунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг муҳими, одамларимизнинг тафаккурида ўзгаришлар жуда секинлик билан рўй бераётгани, уларнинг янги тизим қоидаларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул қилаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтирмоқда.

Бу вазиятдан чиқиш, вужудга келган аҳволни бартараф қилиш, ҳар қайси жамоа ва минтақада соғлом ижтимоий муҳит ташкил этиш борасида турли хил фикрлар билдириш мумкин. Баъзилар, ҳуқуқ-тартибот ташкилотлари, маъмурий идораларнинг кучини ошириш керак, дейиши мумкин. Яъни, текширувчилар сонини кўпайтириш, керак бўлса, ҳар бир мансабдорнинг ёнига биттадан назоратчи қўйиш зарур, дегувчилар ҳам йўқ эмас.

Аммо воқелик, кундалик ҳаёт шуни кўрсатмоқдаки, текширувчилар устидан текширувчилар қўйган билан порахўрлик иллати камаймайди, аксинча, баттар авж олади. Қолаверса, биз бундай даврларни бошдан кечирганмиз. Бир эсланг, шўро замонида қанчадан-қанча текширувчи идоралар бор эди: давлат контроли, халқ контроли, уларнинг устидан текширадиган партия контроли. Жойларда, шаҳар-туманларда уларнинг ажириқдек тармоқлаб кетган яна кўпдан-кўп бўлимлари мавжуд эди. Бундан ташқари, райком бюролари, милиция, прокуратура, КГБ, ОБХСС...

Мана шундай тоталитар назорат муҳитида ҳам зўравонлар ўз билганидан қолмаган, порахўрлар ўз қилмишини давом эттираверган. Бундай иллатлар, айниқса, коммунист мансабдорлар орасида ўтакетган даражада авж олган эди.

Биз бугун турли хил назоратчилар, текширувчилар, терговчилар ва шунга ўхшаганларнинг сонини қанча кўпайтирсак, ишончим комилки, порахўрлик баттар авжига чиқади.

САВОЛ: Бундай ҳолатларнинг олдини оладиган, уларнинг давлат ва жамият манфаатларига етказадиган зарарли таъсирини бартараф этадиган восита борми? Бу масалада бизнинг йўлимиз қандай бўлиши керак?

ЖАВОБ: Менинг назаримда, бу муаммонинг ечими қуйидагилардан иборат.

Энг аввало, бизнинг онгу тафаккуримизга, маънавиятимизга кишан бўлиб турган эски асоратлардан холи бўлган, замоннинг илғор талабларига жавоб берадиган ғайрат-шижоатли, мард, инсоф-диёнатли ёшларимизнинг ҳал қилувчи вазифаларга келиши учун йўлни кенг очиб бериш керак.

Иккинчидан, ижтимоий ҳаётда демократия талаблари ва тамойилларини тўла қарор топтириш, давлат ва давлат идоралари ишини демократик принциплар асосида ташкил этиш зарур. Бунда бутун дунё тажрибасида ўзини оқлаган усул — ҳокимиятни қонун чиқарувчи, ижроия ва суд ҳокимиятидан иборат мустақил уч тизимга тақсимлаш ишини амалда рўёбга чиқариш зарур. Жойларда ҳам ҳар қайси бўғинда ҳам шу тақсимот оғишмай жорий этилмоғи шарт. Бу уч тизим бир-бирининг ишига аралашмасдан, бир-бирини назорат қилган ҳолда фаолият юритишига эришиш лозим.

Маълумки, ҳар қандай жамиятда ҳам демократия қай даражада эканлигини белгиловчи қатор мезонлар бор. Булар — **халқнинг қарорлар қабул қилиш жараёнларидан қанчалик хабардорлиги, ҳукумат қарорлари халқ томонидан қанчалик назорат қилиниши, оддий фуқароларнинг давлатни бошқаришда қанчалик иштирок этишидир.**

Мана шу принциплар ҳаётимиздан мустаҳкам ўрин олган тақдирдагина ҳар хил суиистеъмолликларга қарши самарали ва изчил кураш олиб бориш мумкин.

Бугун биз тўқнаш келган вазиятни тубдан ўзгартиришнинг **яна бир муҳим шарти — бу мулк масаласини ҳал қилишдир.** Яъни мулк ўз эгасини топиши даркор. Ҳаётимизда ва ишлаб чиқаришда хусусий мулк бошқа мулк шакллари — давлат мулки, жамоа мулки, акционерлик мулки ва ҳоказолар орасида асосий устувор ўринни эгаллаши керак. Қачонки, шу мақсадни тўла амалга ошира олсак, давлат мулки ҳисобидан ўғирлик, талон-тарож қилиш, ундан нопок йўлда фойдаланиб меҳнатсиз даромад орттириш каби бемаъни ишларга чек қўйиш мумкин бўлади. Аминманки, ҳеч ким ҳеч қачон ўз мулкини ўғирламайди ёки ўз мулкига хиёнат қилмайди. Бу — ақлга сиғмайдиган ҳодисадир.

Хусусий мулкдор устидан назоратчининг ҳам кераги йўқ. Чунки бош назоратчи — унинг ўзи. Қонун асосида ишласа бас, ўз вақтида солиғини тўлаб борса, бўлди. Қанча даромад топса, топаверсин.

Муаммонинг **тўртинчи ечими** шундан иборатки, биз жамиятимизда ҳақиқий маънодаги кўп партиявийлик муҳитини тезроқ шакллантиришимиз зарур. Чунки партиялар, турли хил нодавлат ташкилотлар дегани — бу жамоатчилик дегани. Демак, кенг жамоатчиликнинг ижтимоий ҳаётдаги таъсирини, ўрни ва ваколатини, ҳуқуқини кучайтириш, унинг чинакам мустақиллигини таъминлаш лозим.

"Тафаккур" журналида эълон қилинган суҳбатда билдирилган "Кучли давлатдан — кучли жамият сари" деган фикримнинг моҳияти ҳам аслида шу.

Биз адолатли, демократик жамият қурмоқчи эканмиз, бир ҳақиқатни асло ёддан чиқармайлик: **тепадан туриб, махсус фармон ёки декрет билан жамиятда адолат ва демократияни ўрнатиб бўлмайди. Бу барчанинг бирдек иштироки, биринчи навбатда пешқадам зиёлиларимиз, турли сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари намояндаларининг, масъул хизматчиларимизнинг ғайрати, жасорати, ақл-заковати билан рўёбга чиқадиган мураккаб ишдир.**

Бу борадаги энг муҳим ва оғир масалалардан бири шуки, демократик тамойилларни жорий этишда асрлар синовидан ўтган, бугунги ҳаётимиз талабларига хизмат қиладиган, танлаб-саралаб олинган миллий қадриятлар ва умумбашарий тажрибаларни табиий равишда уйғунлаштира олишимиз лозим.

Масаланинг **яна бир ечими** фикр эркинлиги, сўз эркинлиги билан боғлиқ. Жамият аъзолари ўз фикрини эркин ифода эта билиши, сўз эркинлигини ҳимоя қилиш, шу ҳуқуқларнинг амалда таъминланиши учун кафолат яратиш — бизнинг бугунги энг муҳим вазифамиз бўлиши лозим. Одамларнинг эркин фикрини ифода этувчи оммавий ахборот воситалари жамиятда ўзининг мустаҳкам ўрни ва мавқеини эгаллаши даркор.

Яна такрор айтаман: агар жамият назоратини ташкил этолмасак, яъни жойларда давлат идоралари устидан жамоатчиликнинг назоратини ўрнатишга эришолмасак, бундай нохуш ҳолатларни таг-томири билан тугатишнинг имкони бўлмайди. Бу касаллик, бу балога қарши курашишнинг бундан бошқа йўли йўқ.

Бунга эришиш учун эса аввало жамоатчилик вакилларининг сиёсий, ижтимоий савиясини ўстириш керак. Ҳар бир фуқаро, ҳар бир инсон ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши билиши ва уни ҳимоя қила олиши зарур. **Одамларни ҳуқуқий маданият, ҳуқуқий онг, ҳуқуқий билимлар билан қуроллантириш** асосий вазифалардан бири бўлиши шарт. Токи жамиятнинг ҳар қайси аъзоси ўз ҳуқуқи, ўз бурчи ва масъулиятини пухта билмас экан, уни ҳаётий эҳтиёж сифатида англамас экан, бизнинг ислоҳот, янгиланиш ҳақидаги барча сўзларимиз, саъй-ҳаракатларимиз бесамар кетаверади.

Бугун одамларнинг дунёқараши, онгу тафаккурини ўзгартириш мана шу масала билан чамбарчас боғлиқ бўлиб қолди.

Самарқанд ва Навоийда бўлиб ўтган сессияларда кўтарилган масалалар муҳокамаси мен учун нақадар оғир кечганини, юрагимга нақадар қаттиқ ботганини яшириб ўтирмайман.

Шу йиғилишларда ҳозир бўлган депутатлар ва иштирокчилар олдида сўзлаганда мен миллионлаб одамларимиз, бутун заҳматкаш халқимизни кўз олдимга келтириб, хаёлимда уларни тасаввур этиб гапирганимни яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман. Чунки, доно, меҳнаткаш, сабр-тоқатли халқимиз оқ билан қорани ажрата олиш фазилатига эга, энг муҳими, унга тўғри йўл кўрсатилса, адолат тарозиси одил ва маҳкам тутилса, ҳар қандай синовдан ёруғ юз билан ўта олиши муқаррар.

Оддий бир фермер, шифокор, ўқитувчи ё бўлмаса, Нуротанинг чекка бир қишлоғи вакиласининг мамлакат Президентига ишонч, ҳурмат билдириш билан бир қаторда минбарга чиқиб ўз фикрини эркин, дадил ифода этиши мени қувонтирди. Ана шундай дамларда умрим, борлиғим мазмуни бўлган — озод, демократик, фаровон жамият қуриш йўлидаги ҳаракатларим мева бераётганидан, тобора оммалашаётганидан, юртимизнинг энг олис жойларида ҳам ўз тарафдорларини топаётганидан кўнглим таскин топди. Шундай одамлар, шундай халқимиз бор экан, улар билан ҳар қандай қийинчиликларни, ҳар қандай тўсиқларни енгиб ўтиш мумкинлигини ҳис этиб, кучимга куч қўшилди.

Очиқ айтиш керакки, рўй берган бу жирканч ишларнинг сабабларидан бири — маънавият, таълим-тарбия соҳасида олиб бораётган ишларимизнинг ҳали талаб даражасида эмаслиги билан боғлиқ. Қатъий ишонч билан айтиш лозимки, **маънавий бойлик — моддий бойликдан минг бор устун.** Шу боис биз таълим-тарбия масаласига давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида ёндашмоқдамиз. Кадрлар тайёрлаш ҳақида қабул қилинган Миллий дастур ҳам моҳият эътибори билан шу мақсадни амалга оширишга қаратилган.

Бизнинг энг катта ишончимиз, мадад-таянчимиз — бу ўсиб келаётган ёш авлодимиздир. Такроран айтаманки, мен ўзимнинг тақдиримни ҳам, мамлакатимиз ва мустақиллигимиз тақдири ва келажагини ҳам ана шу ёшлар қиёфасида, уларнинг пок қалби, эркин тафаккури, мустаҳкам иродаси ва дунёқарашида кўраман.

Кўриниб турибдики, бизнинг мақсад-вазифаларимиз, асло кечиктириб бўлмайдиган ишларимиз ниҳоятда кўп. Уларни амалга ошириш учун бутун халқимиз, жамоатчиликнинг куч ва саъй-ҳаракатларини бирлаштириш зарур.

Биринчи галда соғлом фикрловчи, шу азиз Ватан қисматини ўз шахсий қисмати деб биладиган, мамлакатнинг эртаси учун бор масъулиятни зиммасига олишга қодир, жафокаш халқимиз учун, демократия ва адолат учун ўзини бахшида этадиган, фидойи, изланувчи ёш авлоднинг бошини қовуштириш, унинг мақсад ва интилишларига қанот бериш зарур.

Агар биз замон билан ҳамнафас яшамоқчи бўлсак, дунёдаги бошқа халқлар, бошқа миллатлардан кам бўлмасликни, аксинча, улар билан тенг, эркин, ҳамкор бўлиб умр кечиришни истасак, фарзандларимизнинг бахту камолини кўрмоқчи бўлсак, ҳаётимизда адолат, фаровонлик, маънавий собитлик қарор топишини хоҳласак, йўлимизда дуч келиб, улуғ ва эзгу ишларимизга халал бераётган турли иллатлардан халос бўлишимиз, уларга қарши қатъият, сабот-матонат, жасорат билан биргаликда кураш олиб боришимиз шарт.

Биз орзу қилаётган фаровон, озод ва обод ҳаётга эришишнинг асосий шарти шуки, унинг қонун-қоидаларига, талабларига бўйсуниб, риоя қилиб яшаш керак. Акс ҳолда умуминсоний тараққиётнинг катта йўлидан четга чиқиб, яна ўша оғир муаммолар гирдобида қолиб кетиш хавфи бор.

Нақадар аччиқ бўлмасин, бу — ҳаёт. Бу — ҳақиқат.

Бугун замон барчамиздан мана шу саволларга жавоб кутмоқда. Буни ҳаммамиз теран англашимиз ва унга муносиб жавоб беришимиз керак.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ ДАВЛАТ АВТОМОБИЛЬ НАЗОРАТИ ХОДИМЛАРИНИНГ МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРИШГА ҚАРАТИЛГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Сўнгги пайтларда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан хизмат вазифаларини бажариш пайтида йўлларда ҳаракатланиш иштирокчиларига нисбатан қўпол муомалада бўлиш, уларнинг ҳуқуқларини бузиш, ўз ваколатлари доирасидан четга чиқиш каби ҳолатлар кузатилмоқда.

Мазкур нуқсонларни бартараф этиш, ички ишлар идораларининг Давлат автомобиль назорати тизими ходимларининг маданиятини ошириш, улар томонидан хизмат интизомига ва қонунчиликка оғишмай риоя этилишини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қ а р о р қ и л а д и:

1. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигига (З.Алматов):

— Республика ички ишлар идоралари ДАН тизими шахсий таркибини уч ой муддатда навбатдан ташқари аттестациядан ўтказиш воситасида унинг сафларини малакали, хизмат бурчига садоқатли, юқори маданиятли ходимлар билан тўлдириш;

— ДАН хизматига ички ишлар идораларининг бошқа хизматларида камида бир йил мобайнида ўзини ижобий кўрсатган, тегишли мутахассислиги бўлган ходимларни ўтказишни йўлга қўйиш;

— бир ой муддатда ИИВ Академияси таркибида ДАН ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш куллиётини очиш ҳақида Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритиш;

— Ички ишлар вазирлиги тегишли тезкор тармоқлари Миллий хавфсизлик идоралари ходимлари билан ҳамкорликда ДАН ходимларининг хизмат фаолияти устидан мунтазам норасмий текширувлар ўтказишини йўлга қўйиш;

— ички ишлар идораларининг бошқа хизматлари ходимларини ДАН тизимига юкланган вазифаларни бажаришга жалб этиш зарурати туғилганда фақат Республика Ички ишлар вазирининг рухсати билан амалга ошириш;

— жойлардаги ички ишлар идораларида ДАН ходимларининг муомала маданиятини ошириш, хизмат кийимлари ва белгиларини ўрнатилган тартибда тутишларини таъминлаш юзасидан тадбирлар амалга ошириш топширилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (З.Алматов), Республика Прокуратураси (Б.Мустафоев), Адлия вазирлиги (С.Мирсафоев), Давлат божхона қўмитаси (Ў.Комилов) ва Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (Б.Қосимов) билан биргаликда бир ой ичида ДАН ходимларининг ваколат доираси, улар томонидан автомототранспорт воситаларини тўхтатиш, йўлларда ҳаракатланишни чеклаш ёки таъқиқлаш масалаларини тартибга солувчи Низом лойиҳасини ишлаб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасига тасдиқлаш учун киритсин;

— мазкур Низом Республика Ҳукумати томонидан тасдиқлангандан сўнг уни ҳар бир ДАН ходими диққатига етказсин ва унга аниқ, оғишмай риоя этилишини таъминласин;

— Низомда кўзда тутилмаган ҳолатларда ДАН ходимлари томонидан автомототранспорт воситаларини тўхтатишни, йўлларда қатновни чеклашни йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигига зарар келтириш ва хизмат интизомини бузиш деб баҳоласин, айбдорларга ички ишлар идораларидан бўшатишгача бўлган қатъий чоралар кўрсин.

3. ДАН ходимлари томонидан ҳайдовчилар ва йўловчиларга нисбатан қўполлик қилиш ҳолатлари ваколатдан четга чиқувчи, хизмат этикасига зид ва «Ички ишлар идоралари ходими» номини бадном қилувчи ҳолат деб белгилаб қўйилсин.

4. «Ўзавтотранс» давлат-акционерлик корпорацияси (Қ.Сидиқназаров), «Ватанпарвар» жамияти (А.Абдуқаҳҳоров) ҳайдовчилар ва тингловчилар орасида уларнинг ҳуқуқлари, ДАН ходимлари ваколатларини тушунтириш ишларини ташкил қилсинлар.

5. Оммавий ахборот воситаларига ДАН ходимлари ва йўлларда ҳаракатланиш иштирокчилари ўртасидаги ўзаро ҳурмат, белгиланган қоидаларга риоя этиш каби масалаларга оид муаммоларни кенг ёритиш таклиф қилинсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги (С.Мирсафоев) ва Ички ишлар вазирлиги (З.Алматов) бир ой ичида тегишли меъёрий ҳужжатларга ўзгартиришлар киритиш юзасидан таклиф берсинлар.

7. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси У.Худойқулов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1998 йил, 14 ноябрь.

Мамлакатимиз мустақил бўлгандан бошлаб фуқароларни ҳуқуқ тартиботга, қонунларга ҳурмат билан қарашга ўргатиш даврнинг долзарб вазифасига айланди. Шу боис кишиларда ҳуқуқ маданиятини ошириш, ҳуқуқий онгини кўтариш тараққиётимизнинг муҳим омилларидан бири бўлиб қолди.

ҚОНУННИ БИЛГАН ҚОҚИЛМАС

Юртбошимиз томонидан 1998 йил «Оила йили» деб эълон қилиниши ва шу йил 1 сентябрда Оила кодексининг қабул қилиниши, Республика ҳукуматининг «Оила манфаатларини таъминлаш борасида 1998 йилда амалга ошириладиган тадбирлар Давлат Дастури тўғрисида»ги қарори ҳамда Республикамиз Олий Мажлисининг 1997 йил 29 август Қарори билан тасдиқланган «Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастури»нинг қабул қилиниши ва ҳаётга тадбиқ этилиши Сиз ва бизга улкан масъулият юклади.

Бу борада Тошкент вилояти Адлия бошқармаси томонидан жорий йил иш режаси асосида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Жумладан, вилоят ҳокимлиги хотин-қизлар қўмитаси, вилоят халқ таълими бошқармаси, «Камолот» жамғармаси, Соғлиқни сақлаш бошқармаси, вилоят прокуратураси, вилоят суди, ички ишлар бошқармаси билан биргаликда тузилган «Оилани мустаҳкамлаш, вояга етмаганлар ўртасида жиноятчиликни олдини олиш, ҳуқуқ-тарғибот ишларини кучайтириш, уларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ва саломатликларини ҳимоя қилиш, баркамол авлодни тарбиялашга қаратилган тадбирлар Дастури»ни бажариш бўйича жойларда мунтазам равишда тарбиявий-ҳуқуқий асосга эга бўлган маърузалар ва жонли давра суҳбатлари ташкил этилиб, бундай учрашувларнинг аксарияти Республика телевидениеси орқали ёритилиб, вақтли матбуотда мунтазам чоп этилмоқда.

Масалан, шу йил сентябрь ойида Чиноз туманидаги «Абу Райҳон Беруний» номли 1-сон ўрта мактабида туман халқ таълими бўлими ходимлари, тумандаги барча мактаб директорлари ҳамда мазкур мактаб юқори синф ўқувчилари билан «Оила кодекси — оилавий муносабатларнинг ҳуқуқий асоси» ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи чақириқ ўн иккинчи сессияси материаллари» мавзуларида давра суҳбати ўтказилди.

Давра суҳбатида «Ҳуқуқий маърифат тарғиботи» Маркази директори, профессор Зайниддин Исломов ва Тошкент Давлат юридик институтининг бир қатор ҳуқуқшунос олимлари иштирок этдилар. Давра суҳбати сўнгида ҳуқуқшунос олимлар билан юқори синф ўқувчилари ўртасида жонли ва очиқчасига ўзларининг қизиқтирган саволлари бўйича савол-жавоб бўлиб ўтди.

Ёшларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш, оилавий муносабатлардаги муаммолар ечимини топиш каби мавзуларда Олмалиқ шаҳар суди ходимлари билан биргаликда шаҳар ҳудудидаги 18-сон ўрта мактабнинг юқори синф ўқувчилари билан «Оилавий-ҳуқуқий муносабатлардаги муаммолар» ҳамда Ўзбекистон Республикасининг «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Қонуни, Тошкент тумани «Ҳасанбой» қишлоқ фуқаролар йиғини биносида «Оила кодекси — оилавий муносабатларнинг ҳуқуқий асоси» ҳамда «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи чақириқ ўн иккинчи — сессияси материаллари» мавзуларида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Анжуманда «Ҳуқуқий маърифат тарғиботи Маркази» директори, профессор — Зайниддин Исломов, Тошкент Давлат юридик институти кафедра мудири, юридик фанлари доктори Бобоқул Ибратов, шу институт кафедра мудири, юридик фанлари номзоди Холмурод Назаров, Тошкент туман ҳокими муовини, хотин-

Ҳуқуқий сабоқлар

қизлар қўмитаси раиси М. Қорабоева ҳамда «Ҳасанбой» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси К. Ғофуровлар иштирок этдилар.

Ҳуқуқий мавзудаги бу каби тадбирлар вилоятнинг Бекобод, Қибрай, Пскент туманлари ва Оҳангарон шаҳрида ҳам кенг жамоатчилик ўртасида ўтказилди.

Шунингдек, вилоятнинг шаҳар ва туман судлари томонидан жойлардаги прокуратура ва ички ишлар органлари, халқ таълими бўлимлари билан биргаликда умумтаълим мактабларида «Давлат ва ҳуқуқ асослари» фанидан дарсларни олиб борилишини назарда тутувчи ўқув-услубий иш режалари ишлаб чиқилиб, амалда қўлланиши самарали натижалар бермоқда.

Масалан, Тошкент вилоят Янгийўл туман суди томонидан прокуратура, халқ таълими бўлими, ички ишлар бўлими ва туман адвокатлар ҳайъати билан биргаликда тумандаги умумтаълим мактаблари юқори синф ўқувчилари ўртасида «Давлат ва ҳуқуқ асослари» фани бўйича машғулотлар ўтказиш ҳақидаги иш режаси тузилган бўлиб, олиб борилаётган ишлар юзасидан бошқармага мунтазам равишда ахборот бериб борилмоқда. Чирчиқ шаҳар суди томонидан ишлаб чиқилган иш режасига асосан ҳозирги кунда шаҳар ҳудудидаги 26та умумтаълим мактабларида «Давлат ва ҳуқуқ асослари» фанидан малакали ҳуқуқшунослар дарс бермоқдалар.

Шу ўринда вилоятнинг Ангрен, Олмалиқ, Бекобод, Янгийўл, Оҳангарон шаҳар, Оққўрғон, Қуйичирчиқ, Бекобод, Тошкент, Юқоричирчиқ, Бўстонлиқ, Паркент, Чиноз ва Бўка туман судлари томонидан амалга оширилаётган тадбирларни ижобий баҳолаш мумкин.

Бундан ташқари вилоятнинг барча туман ва шаҳарлари ҳуқуқий маслаҳатхоналари ҳафтанинг ҳар чоршанба куни аҳолига бепул юридик хизмат кўрсатиши ташкил қилинган. Ҳафтанинг душанба, сешанба, чоршанба ва пайшанба кунлари эса соат 9.00дан 13.00га қадар кам таъминланган оила аъзоларига, ногиронларга бепул хизмат кўрсатиш ташкил қилинган. Оилани, она ва болаликни ҳимоя қилиш, оилавий муносабатлар муаммолари бўйича бир қатор оилалар билан адвокатлар ҳайъати ўртасида шартномалар тузилган.

Юқорида кўрсатиб ўтилган тадбирларнинг мунтазам равишда олиб борилиши ёшлар ўртасидаги жиноятчиликнинг олдини олишда, баркамол ёш авлодни соғлом руҳда тарбиялашда, жамиятимиз таянчи бўлмиш мустаҳкам оилаларни барпо этишда чексиз самара бермоқда десак, муболаға бўлмайди. Чунки жорий йилнинг 9 ойи давомида вилоятнинг шаҳар ва туман судлари томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг турли моддалари билан 195та (1997 йил шу даврига нисбатан 10,1 фоизга кам), вояга етмаган шахсларга нисбатан 185та (ўтган йилдан 4,6 фоизга кам) жиноят иши кўрилган. 155та иш ҳукм чиқариш билан кўрилиб, 7та вояга етмаган шахсга нисбатан амнистия акти қўлланган, 131та (ўтган йил шу давридан 7,7 фоизга кам) вояга етмаган шахс озодликдан маҳрум этилган ва 43та (ўтган йилга нисбатан 18,6 фоизга кўпайган) вояга етмаган шахсга нисбатан шартли ҳукм жазоси қўлланган.

Бундан ташқари 1998 йилнинг 9 ойи давомида вилоятнинг шаҳар ва туман судлари томонидан никоҳни бекор қилиш ҳақидаги фуқаролик ишларини кўриш жараёнида 1146та (ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 34,8 фоизга кам) никоҳ бекор қилинган ва суд жараёни даврида ҳамда олиб борилган профилактик чоралар натижасида 667та (ўтган йил шу даврига нисбатан 20,2 фоизга кўп) оила сақлаб қолинган.

Вилоят адлия бошқармасининг келгусида амалга ошириладжак ишлар дастуридан «Оила ва оилавий муносабатлар»нинг ҳуқуқий асосини мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар асосий ўринни эгаллаган.

Маълумки, яқинда Самарқанд ва Бухоро халқ депутатлари вилоят Кенгашларининг навбатдан ташқари сессиялари бўлиб ўтди. Сессияларда Президент Ислом Каримов нутқлар сўзлади. Давлатимиз раҳбари ўз нутқларида вилоятда янги замон, янги турмушимизга ёт бўлган носоғлом муҳит юзага келгани ҳақида ташвиш билан гапираркан, бундай иллатларнинг туб илдизи адолат тарозиси бузилганлигида эканлигини таъкидлади.

Юртбошимизнинг ушбу сессияларда сўзлаган нутқларидан тўғри хулоса чиқариш республикамизнинг ҳар бир фуқаросига тегишлидир. Айниқса, биз ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари ушбу масалага чуқур ёндошиб ва уни атрофлича ўрганиб бундай иллатлардан узоқроқ ва фориғ бўлишимиз, барчамиз мамлакатимизнинг буюк келажаги йўлида, эл-юрт учун ёниб яшашимиз лозим.

Дилшод ТОЖИБОЕВ,
вилоят Адлия бошқармаси «Ҳуқуқий маърифат тарғиботи» минтақавий бўлими бошлиғи.

ЎЗИ БЎЛМАГАН ҒАЛАБА

Чиноз тумани пахтакорлари йиллик пахта тайёрлаш режасини бажардилар

Мен шу йил давомида Чиноздаги хўжаликларда кўп марта бўлганман. Гарчи баҳорнинг серёғин кунларида, ёзнинг жазирама дамларида деҳқонларнинг мўл ҳосил етиштириш учун бардош билан қандай меҳнат қилганлигини ўз кўзим билан кўриб, гувоҳи бўлган эсам-да, бугунги ғалабанинг қандай қўлга киритилганлигини яна бир бор таҳлил этишга ҳаракат қилдим.

— Назаримда туманда бу кунга йилнинг бошиданоқ пухта замин қўйилди. Дастлабки кунданоқ хўжаликларда қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилиш бошлаб юборилди. Ҳар бир хўжалик ўз имкониятидан келиб чиқиб, ерни оилавий пудратчиларга, пайчиларга шартномалар асосида тақсимлади. Ҳар бир деҳқон ўзининг ер бўлагига эга бўлди. Мулк эгаси бўлишнинг деҳқон онгига қандай таъсир кўрсатганлиги ерни экишга тайёрлаш ва чигит экиш даврида кишиларнинг бу юмушларга ғоят кўтаринкилик билан киришганлиги мисолида ҳам яққол кўринди.

Чигитни апрель ойида бир ҳафта ичида экиб бўлишди. Барча майдонларда текис ниҳоллар олинди. Бу эса ўз навбатида ғўза қатор ораларига ишлов бериш ва озиқлантиришни эрта бошлаб юбориш имконини берди. Гарчи июнь ойида ҳаво салқин ва серёғин ўтган бўлса-да, бу туман хўжаликларига деярли салбий таъсир кўрсатгани йўқ. Июль ва август ойлари ҳам ана шундай тарзда самарали меҳнат билан ўтди.

Туман хўжаликларида пахта йиғим-теримига ҳам эрта киришилди. Дастлабки кунданоқ қишлоқларда ялпи сафарбарлик эълон қилинди. Теримда 13500 киши қатнашди. Зангиота туманининг вакиллари ҳам 4000 киши бўлиб ҳашарга келдилар. Худди ғўза парвариши давридаги сингари йиғим-терим мавсумида ҳам техника кучидан самарали фойдаланилди.

Меҳнат ва унга ҳақ тўлаш тўғри ташкил этилганлиги, рағбатлантириш усулидан кенг фойдаланилганлиги дастлабки кунданоқ йиғим-теримни уюшқоқлик билан олиб бориш имконини берди. Теримчи ва механизаторлар ҳар беш кунда пахта хирмонида қўлда терилган ҳар бир килограмм ҳосил учун 5 сўмдан, машинада терилган пахта учун 150-300 сўмдан ҳақ олдилар.

Туманда Собир Раҳимов номли пайчилар уюшмаси 1603 тонна, Амир Темур номли фермерлар уюшмаси 1398 тонна, «Ўзбекистон» хўжалиги 2167 тонна, «Гулзоробод» хўжалиги 1392 тонна ҳосил топшириб пешқадам бўлдилар. Шу кунгача 14та хўжаликдан 8таси йиллик режани муваффақият билан уддалади. Бир неча йилдан бери режасини бажаролмай, қолоқ ҳисобланиб келган ва санацияга тушган Охунбобоев номли хўжалик ҳам 2410 тонна пахта топширди.

Айниқса, фермер хўжаликларининг эришган муваффақиятлари катта бўлди. Улар 962 тонна ҳосил етказиб бериб, зиммага олган мажбуриятларини ҳам бажардилар.

Яна бир таъкидлашга арзигулик рақам: туман хўжаликлари топширган ҳосилнинг 65 фоиз қисми биринчи навга, 14 фоиз қисми иккинчи навга қабул қилинди. Бу хўжаликларнинг даромади яна ҳам катта, деҳқонларнинг рўзғори яна ҳам бут бўлади, демакдир.

Хўш, бу йил туманда энг юқори ҳосил етиштирган бободеҳқонлар кимлар бўлди? Собир Раҳимов номли пайчилар уюшмаси фермери Ниёз Қодиров 7 гектар майдондан 30 центнердан, Абдуғаффор Тошматов, Шоҳимардон Медетовлар эса 29 центнердан, Амир Темур номли фермерлар уюшмасидан Нишонбой Мусаев бошлиқ бригада 30 центнердан, пудратчи Мирза Чинибоевнинг оиласи 12 гектар ернинг ҳар гектаридан 31 центнердан, «Гулзоробод» хўжалигидан Ҳурматилла Суннатов бошлиқ бригада 38 гектар ернинг ҳар гектаридан 31 центнердан пахта олдилар.

Туман хўжаликларида фақат пахтачиликдагина эмас, бошқа соҳаларда ҳам йил яхши якунланмоқда. Ғаллачилик асосий соҳага айланди. Бу йил ҳар гектар ердан 31 центнердан хирмон кўтарилди. Октябрь ойи ичида келгуси ҳосил учун барча майдонларга «Юна» навли серҳосил буғдой уруғини экиб бўлдилар. 6250 гектар майдонда майсалар текис ўсяпти. Дастлабки озиқлантириш ва суғориш поёнига етди.

...Чиноз тумани пахтакорлари йиллик пахта тайёрлаш режасини бажардилар. Бироқ бу далаларда ишлар тугалланди, дегани эмас. Хўжаликларда маҳаллий ўғит тўплаш ва уни далага чиқариш бошлаб юборилди. Ғўзапоялардан бўшаган далаларда шудгорлаш олиб боріляпти. Демак, келгуси йилда экиш-тикиш ишлари яна эрта бошланади ва мўл ҳосилга пухта замин тайёрланади, деб айтишга асос бор.

Рафиқ ТУРСУНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

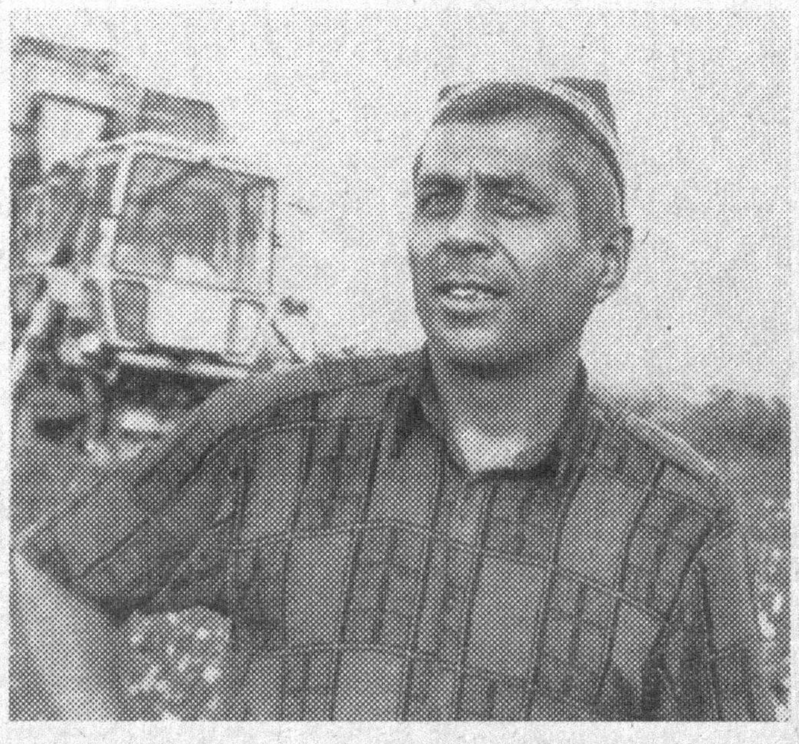

Собир Раҳимов номли хўжалик пахтакорлари йиллик пахта тайёрлаш режасини 115 фоиздан ошириб адо этдилар. Бунда Ҳамидулла Рустамов бошлиқ биргада аъзоларининг ҳам катта улуши бор.

СУРАТЛАРДА: (пастда чапдан) бригада бошлиғи Ҳамидулла Рустамов ва механизатор Норқўзи Каримовлар ҳосил чўғидан мамнун. Юқоридаги суратда эса Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг тажрибали механик ҳайдовчиси Фарҳод Саидовни кўриб турибсиз.

Абдужалол РАҲИМОВ олган суратлар.

КИЧКИНА «ҲИССА»

Пахта йиғим-терими олдидан ҳиссадорлик жамиятимиз жамоаси ҳам ўзаро маслаҳатлашиб ушбу умум ишида фаол иштирок этишга аҳд қилдилар.

Мавсум давомида 70-80 нафар мебелсоз «Йўлтушган», «Эшонобод», Турсуной Охунова номли хўжаликларнинг далаларида меҳнат қилдилар. Булардан ташқари шанба ва якшанба кунлари жамоанинг барча аъзолари ҳам этак тақиб далага чиқдилар. Биз эндиликда йил бўйи тер тўкиб етиштирилган ҳосилни нес-нобуд қилмай йиғиб-териб олишга мебелсозларнинг ҳам муносиб улуши бўлди, деб фахр билан айта оламиз. Яқинда ҳисоб-китоб қилиб чиқдик. Ҳиссадорлик жамияти ҳашарчилари умумий хирмонга режадаги 60 тонна ўрнига 110 тонна пахта териб топширдилар. Ҳар бир ҳашарчи 1,5-2 тоннадан, Майсара Қурбонова, Муяссар Умматова, Амед Исломов каби мебелсозлар эса 3 тонна ва ундан ошириб ҳосил тердилар.

Худойберди ХОЛМУҲАМЕДОВ,
«Олмазор» мебел ҳиссадорлик жамияти раҳбари.

ТИББИЙ ХИЗМАТ — ДАВЛАТ ЭЪТИБОРИДА

Вазирлар Маҳкамасида соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат дастурини амалга оширишни ташкил этиш ва назорат қилиш республика комиссиясининг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Унда тегишли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг ўринбосари, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларининг ижтимоий масалалар бўйича ўринбосарлари, Соғлиқни сақлаш бошқармалари бошлиқлари, олимлар ва мутахассислар иштирок этди.

Мажлисни Бош Вазир ўринбосари, мазкур комиссия раиси Ҳ. Кароматов бошқарди.

Мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат дастури тўғрисида»ги Фармонини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида республика Соғлиқни сақлаш вазири Ш. Каримов маъруза қилди.

Сўзга чиққанлар мамлакатимизда аҳолига малакали тиббий хизмат кўрсатишни янада яхшилашга катта эътибор берилаётганини таъкидладилар. Жумладан, кейинги вақтда кўплаб замонавий поликлиникалар, шифохоналар, қишлоқ врачлик пунктлари фойдаланишга топширилди. Уларда малакали врачлар ва ҳамширалар хизмат қилмоқда. Айни вақтда аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш сифатини талаб даражасида деб бўлмайди. Соғлиқни сақлаш тизими республикамиз ва хорижий тажрибалар асосида янада такомиллаштирилиши лозим. Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат дастури ана шу мақсадга қаратилган. Унинг мазмун-моҳиятини аҳоли ўртасида кенг тушунтириш ва тарғиб этиш, бу борадаги барча ишларни Президент Фармони талаблари асосида ташкил этиш ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Мажлисда соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат дастурини амалга оширишни ташкил этиш ва назорат қилиш республика комиссияси ҳузуридаги мувофиқлаштирувчи кенгаш ҳамда ишчи гуруҳлари таркиби тасдиқланди. Мувофиқлаштирувчи кенгашга давлат дастурининг асосий йўналишлари бўйича ишчи гуруҳлар фаолиятини ташкил этиш ва назорат қилишга доир мунтазам ишларни амалга ошириш вазифаси юкланди. Шунингдек, республикада «Ибн Сино» Халқаро Жамғармасини ташкил этишга қарор қилинди.

Комиссия мажлисида Вазирлар Маҳкамаси Ахборот-таҳлил бошқармаси бошлиғи Г. Саидова сўзга чиқди.

(ЎзА).

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

Воқеалар тўлқинида

➧ ОЛМОНИЯНИНГ янги канцлери Герхард Шрёдер куни кеча Россия пойтахтига ташриф буюрди. У Москвада юқори доирадаги давлат арбоблари билан ҳар иккала мамлакат муносабатларига доир масалаларни муҳокама қилди.

➧ БМТ БОШ котиби Кофи Аннан «Агар Саддам Ҳусайн БМТнинг махсус комиссияси билан ўз алоқаларини қайта тикласа, унга нисбатан ҳарбий куч ишлатилмайди ҳамда шундан сўнг Хавфсизлик Кегаши Ироққа нисбатан эълон қилинган иқтисодий жазо чораларини бекор қилади», деб айтди. Шу орада АҚШ президенти Б. Клинтон қатор хорижий мамлакат раҳбарлари билан сим орқали мулоқотда бўлиб, Ироққа нисбатан куч ишлатиш юзасидан фикр алмашди. Бироқ, ракеталар ёғдиришга бир соат қолганда, Ироқ ўзининг аввалги қарорини бекор қилди. Фожеа олди олинди. Кеча комиссия аъзолари ўз фаолиятларини давом эттиришга киришдилар.

➧ ОЛТИ ОЙ муқаддам асрликка олиб кетилган Россия Федерацияси президентининг Чеченистондаги вакили Валентин Власов ўтган ҳафта охирида озод этилди.

➧ ЧИЛИ армияси генералитети мамлакат қуролли кучларини фавқулодда тайёр ҳолатга келтирди. Бунга Буюк Британия шифохонасида даволанаётган мамлакатнинг собиқ мустабид ҳукмдори Аугусто Пиночетнинг озод этилмаётганлиги сабаб бўлди.

➧ АНГЛИЯ валиаҳди Чарлз эллик ёшга тўлди. Букенгем саройида қиролича Елизавета II шаҳзода шарафига катта зиёфат уюштирди.

КАКАОМИ ЁҲУД КОФЕ?..

ВЬЕТНАМДА жорий йилда ўтган йилга нисбатан какао ва кофени экспорт қилиш ҳажми 12,9 фоизга, ундан келадиган фойда эса 43,5 фоизга ошган.

Маълумотларда кўрсатилишича, бу мамлакатда 1997-1998 йилларда кофе етиштириш бўйича рекорд натижа қайд этилди. Яъни мамлакатда 400 минг тоннага яқин маҳсулот йиғиштириб олинган. Унинг экспортидан келадиган фойда эса 500 миллион АҚШ долларига тенг бўлиши кутилмоқда.

АФРИКА «ТАЖРИБАСИ»

РОССИЯ, Осиё ва Тинч уммони минтақасидаги мамлакатлар, қолаверса, Жанубий Америка қитъасидаги давлатларда иқтисодий ва молиявий инқирозлар миллионлаб одамларнинг тақдирига қандай салбий таъсир қилаётганлиги жаҳон оммавий ахборот воситалари хабарларидан маълум. Ана шундай бир вазиятда Африка қитъасидаги мамлакатларда ўзгача бир манзара кўзга ташланди. БМТнинг иқтисод билан шуғулланадиган мутахассислари «Африканинг 1998 йилдаги иқтисодий ва ижтимоий аҳволи» ҳақида маъруза тайёрлади. Унда қайд этилишича, ушбу қитъанинг иқтисодий жиҳатдан ўсиш даражаси жорий йилда уч фоизга кўтарилган. Бунда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш кўрсаткичлари 1,7 фоиздан 4,3 фоизга ошганлиги маълум бўлди.

Мутахассислар бундай ўсишни «Африка тажрибаси» деб атамоқдалар. Дунёнинг айрим минтақаларида молиявий бўҳрон юз бераётган ҳамда об-ҳаво ноқулай келган, табиий офатлар кулфат келтираётган бир шароитда Африка мамлакатларининг бундай ютуқларга эришганлигини шарҳчилар ижобий бир ҳол, деб баҳоламоқдалар.

ИПСИЗ БОҒЛИҚ БЎЛГАНДАН КЕЙИН...

РОССИЯ Федерациясидаги иқтисодий ва молиявий инқироз айрим МДҲ давлатларига ҳам ўзининг салбий таъсирини ўтказмоқда. Кўринишдан Россиядаги бўҳрон Қирғизистонга ҳам етиб келганга ўхшайди. Шу боис бўлса керак, мамлакат ҳукумати «зарба»ларнинг қусриётини камайтириш мақсадида қатор тадбирлар ишлаб чиқмоқда. Аммо, республикадаги қатор ишлаб чиқариш корхоналарининг Россиядаги корхоналар билан кўп жиҳатдан боғлиқлиги туфайли иқтисодиётдаги ўзгаришларнинг амалга оширилиши ўта қийин кечмоқда. Қирғизистонда пулнинг қадрсизланиш даражаси тобора ошиб бораётир. «Қабар» ахборот агентлиги мухбирининг ёзишича, сомнинг эркин муомаладаги валютага нисбатан қийматининг тушиб бориши даражаси минтақадаги бошқа давлатларга қараганда анча юқори бўлмоқда.

МАҲФИЙ ТУТИШНИНГ ҲОЖАТИ ЙЎҚ

ЕР КУРРАСИДАГИ ўлим жазоси бекор қилинмаган мамлакатларда бу маросим турли усулларда адо этилади. Жумладан, жиноятчи осилади, отилади, газ камерасида ёҳуд электр қуввати билан маҳв этилади. Японияда эса бу жазо тури маҳфий равишда амалга оширилади.

Мамлакатнинг адлия вазири Сиодабуро Накамура яқинда баёнот бериб, ўз мамлакатининг ўлим жазосини маҳфий равишда адо этишдан воз кечажаклигини айтди. Унинг эътироф этишича, Японияда олий жазога ҳукм этилганларнинг қариндошларига жазо ижроси бажарилгандан кейингина хабар берилар экан. С. Накамуранинг фикрига қараганда, бундай жазони эндиликда маҳфий тутишнинг ҳожати йўқ. Бироқ, бу масала бўйича бирон тўхтамга келишдан аввал ҳукуматнинг ва жамоатчилик фикри ўрганилиши лозим.

ДУНЁНИНГ ТУРЛИ ГЎШАЛАРИДА

ЎЛМАҒАН ЎЛМАС ЭКАН

● ТИББИЁТДА инсон бадани ҳарорати 40 даражадан ошгандан сўнг шифокорлар дарҳол ташвишга тушадилар. Аммо, инсоният тарихида шундай воқеалар бўладики, гўё бу ҳақиқат рад этилганга ўхшайди. Масалан, 1980 йилнинг 10 июлида АҚШнинг Атланта шаҳридаги шифохоналардан бирига келтирилган 52 яшар Уилли Жонс жисмининг ҳарорати 46,5 С. даражада бўлган. Аммо, табиат жумбоғи содир бўлиб, У. Жонс оламдан кўз юммаган. Ўлмаган бандаси ўлмайди, деб шуни айтсалар керак.

ТАНАНИНГ ЎЗИ ТАБИБ

● ИНСОНИЯТГА баданнинг иссиғлиқ даражаси қандай бўлиши аллақачоноқ маълум бўлган. Аммо, унинг паст ҳарорати қанча бўлиши мумкин?

1994 йилнинг 23 февралида канадалик икки яшар Карри Козолофски шифохонага етказилганда дўхтирлар унга ташхис қўйдилар ва ҳанг-манг бўлиб қолдилар. Маълум бўлишича, эшиги ёпилиб қолган хонада қизча 29 даражали совуқда олти соат ўтиришга мажбур бўлган экан. Қизалоқнинг ҳарорати ўлчанганда эса асбоблар 14,2 С.ни кўрсатган. Аммо, норасиданинг бахти бор экан, шифокорлар уни ўлимдан сақлаб қолганлар.

ЮРАК ҚАЙТА УРМОҒИ КЕРАК

● НОРВЕГИЯЛИК Ян Эгил Ревсдал 1987 йил декабрида балиқ тутаётиб, кемадан сувга йиқилиб тушган. 24 даража совуқликда қолган балиқчининг юраги тўрт соатгача ишдан чиқади. Бироқ, сунъий қон айлантириш асбоблари ёрдамида унинг қалби қайта ура бошлайди. Кейинроқ ўзига келган Ян «Юрак қайта урмоғи керак» деб ҳазиллашади.

ЧИДАМНИНГ ЧЕКИ БОРМИ?

● ЭНГ УЗОҚ операция 1951 йилнинг февралида қайд этилган экан. Чикаголик Гертруда Левандовски хоним қорнининг паст қисмидаги шишни олиб ташлаш пайтида жарроҳ 96 соат вақт сарфлаган. Операциядан сўнг хонимнинг вазни 280 килограммдан 140 килограммга тушиб қолади. Бемор соғая бошлагач, шифокорлар унинг чидамига таҳсин айтадилар. Шунда Гертруда «Омон қолиш учун, керак бўлса, яна шунча вақт чидардим» деб жавоб беради.

НАФС БАНДАСИ

● КЎП ТАОМ тановул қиладиганлар ва беадад ишкамбалар ҳақида кўп эшитганмиз. Аммо, ҳанузгача англиялик Хеленанинг рақобатчиси топилгани йўқ. 1927 йил июнида ўша 42 яшар хоним ошқозонидан 947та тўғноғич чиқариб олинган. Сир фош бўлгандан сўнг мечкай Хелена тўғноғич ютиш машқига ружу қўйганлигини айтиб берган.

ҲАЗИЛ ТАГИ ЗИЛ

МАНА, деярли икки ҳафта бўляптики, РФ Давлат Думаси депутати, собиқ генерал Альберт Макашов атрофидаги маш-машалар ҳамон тинчимаётир. Чунки, у ўз маърузаларининг бирида Россияда истиқомат қилаётган майда миллатлар ва элатлар вакиллари шаънига «куракда турмайдиган» туҳматлар билан ҳуруж қилган эди.

Айниқса, яҳудийлар собиқ генералнинг қаттиқ жазавасига гирифтор бўлдилар. А. Макашов Россияни яҳудийлардан ва бошқа миллатлардан тозалаш керак, зотан, Россия русларникидир, деган даъволар билан чиққан эди.

Давлат Думаси депутатининг миллатлараро муносабатларга путур етказувчи бундай дағдағалари изсиз қолмади. Ҳатто, хорижий мамлакатларда ҳам унинг гапларидан ёқа ушладилар. Жанжал умуммиллий тусга кириб кетишидан чўчиган генералнинг думадаги сафдошлари дарҳол масалани «суваш»га киришдилар. Хусусан, давлат думаси раиси Геннадий Селезнев «У мавжуд давлат тузумини ағдаришга чақиргани йўқ» деб А. Макашов сўзларини силлиқлашга уринди. Россия коммунистик партиясининг раҳнамоси Г. Зюганов эса генерал жиддий гапирмаган эди, у бор-йўғи ҳазиломуз гаплар айтди, деган маънода чиқиш қилди.

Аммо, А. Макашов бу орада яна бир неча бор ўзининг даъволарини такрорлади. Шундан сўнг «сану-ман» яна авжига чиқди. Оқибатда, масала жиддийлашди. Ўтган ҳафтада Москва прокуратураси конституцион тузумни куч билан ўзгартишга даъват этган А. Макашовга нисбатан жиноий иш қўзғади. Хавфсизлик Федерал Хизмати директори В. Путин эса Россия бош прокуратурасига коммунист генерални депутатлик дахлсизлигидан маҳрум этиш масаласида мурожаат этажаклигини маълум қилди.

«Ўйиндан ўт чиқди», деганларидек, мазкур маш-маша президент девонигача бориб етди. Натижада, Б. Ельцин миллий ва сиёсий мутаассибликка қарши курашишда сусткашлик қилиш «жиноятдир» деди. У ҲФҲ, Ички ишлар вазирлиги ҳамда Хавфсизлик Кенгаши котибидан дарҳол чора-тадбирлар кўришни талаб қилди.

Масала шу даражада қалтислашдики, давлат думаси охир-оқибатда «РФда миллатлараро муносабатларни мушкуллаштирувчи ҳатти-ҳаракатлар ва чақириқларга йўл қўймаслик» ҳақида қарор қабул қилди. Лекин, унда А. Макашовнинг исми-шарифи тилга олинмади.

...Жанжал давом этмоқда.

«ФАНТОМ» ЎРНИГА «ЕВРОФАЙТЕР»

СЎНГГИ йилларда жаҳондаги етакчи давлатларда замонавий қуролларнинг энг такомиллашган турларини яратиш ҳатти-ҳаракатлари тиғиз давом эттирилмоқда. Айниқса, тайёрасозлик соҳасида амалга оширилаётган ишлар «осмон кема»ларининг мўъжизавий тоифаларини яратишга олиб келмоқда.

Олмония мудофаа вазири Рудольф Шарпинг ўз давлатининг «Еврофайтер» русумли қирувчи самолёт яратиш дастуридаги барча мажбуриятларни тўлалигича бажаришини яна бир бор таъкидлади. Оврупонинг энг йирик тайёрасозлик фирмалари иштирок этаётган ушбу дастур доирасидаги барча шартномалар тайёр ва Олмониянинг янги федерал ҳукумати ушбу дастурдан воз кечмайди, деди вазир. Режаларга кўра, «Еврофайтер» дастури ижроси 2000 йилда ниҳоясига етказилади. Шундан кейин Олмония қуролли кучлари «Фантом» русумли самолётларини «Еврофайтер» билан алмаштиради.

ХОРИЖ ЛАТИФАЛАРИ

● — ДЎХТИР жаноблари, мен зерикиш касаллигига йўлиқаётганга ўхшайман, — деди шифокор олдига келган Вилли.

— Унинг davoси осон, сиз бошингиз билан меҳнатга шўнғисангиз, бас...

— Қандай қилиб, ахир мен бетон қораман-ку, — деди қути ўчиб кетган мижоз.

* * *

● — АЛЛАМАҲАЛДА уйига қайтган Жон хотинига деди:

— Азизам, мен машинамни кўчада қолдирдим.

— Нега гаражга қўймадингиз?..

— Иложи бўлмади, кўча қоронғулик қилиб, ҳамма деталларни йиғиштира олмадим...

* * *

● ДАЛА ҳовлидаги уйнинг деразаси тақиллади.

— Турақол, Жанетта, хўрознинг қичқирганига анча бўлди.

Ичкаридан овоз эшитилди:

— Мен товуқ эмасман, аблаҳ...

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

Ҳожиакбар Ислом ШАЙХ

ЖОДУГАРНИНГ ЭРИ

Мистик-фантастик қиссадан боблар

(Давоми. Боши ўтган сонларда).

Остонада оппоқ соқоллари кўксига тушган, узун оқ ридо кийган, баланд бўйли, ниҳоятда нуроний бир отахон менга аллақандай меҳр ва ҳавотир билан тикилиб турарди.

Кўнглимга ғулғула тушиб, Айра айтган қиёмат-қойим чинданам бошланди шекилли, дея хаёлимдан ўтказарканман, мўйсафидга салом бердим. У жиддий қиёфада бош ирғаб алик олди-да, вазмин оҳангда сўз қотди:

— Ўғлим, бемаҳалда безовта қилганимиз учун маъзур тутасиз. Лекин биз сизни йўқлаб келдик.

Шунда мен унинг орқасида худди шундай узун оқ ридо кийган яна бир савлатли оқсоқол, зинанинг пастроқ поғоналарида эса, оппоқ либосдаги рўмол ўраган икки аёл турганини кўриб, таажжубим баттар ортди.

— Лекин менинг ҳеч қаёққа бориш ниятим йўқ, — дедим мен қатъий оҳангда пича асабийлашиб. — Бу хусусда аввал юборган вакилингизга айтувдим-ку.

— Сиз янглишяпсиз, ўғлим, биз ҳеч қандай вакил юбормаганмиз.

— Қанақасига? Ахир, куни кеча кўк эчки қиёфасидаги вакилингиз...

— Маъзур тутинг, ҳаммаси тушунарли, — деди мўйсафид назокат билан гапимни бўлиб. — Кўзингизга эчки қиёфасидаги шайтон кўринибди. Ундан жуда-жуда эҳтиёт бўлишни маслаҳат берардик.

— Унда сизлар кимсизлар, ахир?

— Биз самовотданмиз, дорилбақоданмиз... Сиз тақводор бўлмасангиз ҳам одамларга ҳамиша яхшилик қилиб келган, дили пок инсонсиз. Уйингизни ёвуз руҳлар, иймонсиз инс-жинслар босган. Улар сизни ҳалок қилиб, руҳингизни дўзаҳий хилқатга айлантиришмоқчи. Ҳозирги вазиятда улардан осонликча қутулолмайсиз.

— Лекин мен сизлар билан кетишга тайёр эмасман. Ўйлаб кўришим керак.

Нуроний отахон аста юз ўгириб, ёнида турган ўзидан ҳам савлатлироқ мўйсафидга мурожаат қилди:

— Нима қиламиз? Ўйлаб кўришига вақт берамизми?

— Ҳай, майли, — вазмин бош ирғади ҳамроҳи. — Ўйласин.

— Бўлмаса, ўйлаб кўринг. Ҳозирча хайрлашмаймиз. Лекин пайсалламанг. Биз ҳали яна келамиз.

— Бу иш ҳаддан зиёд қийин эса-да, Айрани буткул тарк этишга уриниб кўринг, — гапга аралашди зинапоянинг иккинчи муюлишида турган аёлларнинг бири. — Биз уни қўлдан бой бердик, ҳисоб.

— Ҳа-ҳа, — оҳиста бош ирғади оқ рўмол ўраган иккинчи аёл. — Чунки лаънати Иблис у билан битим тузишга муваффақ бўлибди. Улар одатда шартномага ўз қонлари билан имзо чекишади. Қон билан кирган нарса эса, жон билан чиқади.

— Аммо сиз бунга йўл қўя кўрманг, тушундингизми, асло йўл қўя кўрманг! — қатъий тайинлади рўпарамда турган нуроний отахон менга «хайр» дегандай ўнг кафтини силкитиб.

Улар бамисоли тумандай ҳавога сингиб, зумда кўздан ғойиб бўлишди. Кейин қандай воқеалар кечгани буткул ёдимдан кўтарилибди...

Эрталаб ширин уйқу оғушида ётарканман, хотинимнинг негадир олисдан келаётган овозидан уйғониб кетдим.

— Тўра қол, Роберт, ишга кечикяпсан, — дея ошхонадан туриб бақирарди Айра. Сал ўтмай у тепамга келиб, хавотирли қиёфада сўради: — Кечаси ташқари эшикни сен очиқ қолдирганмидинг?

Кеча кечаси ташриф буюришган оқ либосли нуроний отахон ва онахонлар дарров ёдимга тушди. Лекин бу ҳақда хотинимга бирор гап айтишни лозим топмадим. Ётган жойимда елкамни қисиб, мужмал жавоб бердим:

— Ёдимда йўқ. Шампанни сал кўпайтириб юборибман чоғи.

— Ҳечкиси йўқ, — деди Айра айёрона кулимсираб, — бу дунёда кайф-сафо, маишат қолади, қолган ҳаммаси ўткинчи. Лекин эшик очиқ қолгани чакки бўлибди. Ё биров келдими?

— Й...йўқ, — дедим мен пича дудуқланиб, бош чайқарканман. — Ҳеч ким келгани йўқ.

Хотиним негадир менга шубҳали нигоҳ ташлаб:

— Тура қол энди, юз-қўлингни ювиб, чойга чиқ. Пастда мошинанг ҳам кутиб қолди, — дея ошхонага йўналди.

Ўша куни ишга келдим-у, кеча ташриф буюрган тунги меҳмонлар буткул хаёлимга ўрнашиб олса бўладими! Шошилинч маълумотнома ёзишим кераклигини баҳона қилиб, ҳамма ишларни муовинимга топширдим-да, эшикни ичкаридан қулфлаб олдим.

Сўнгги кунларда бўлиб ўтган воқеалар менинг бутун онгим, дунёқарашимни остин-устун қилиб юборганди. Айранинг жодугарлиги боисми ёки ўзимда ҳам қандайдир ғайритабиий хислат борми, ҳар қалай, мен ботиний ёхуд ғайб олами мавжудотлари билан мулоқотга киргандим ва бу мулоқот, агар янглишмаётган бўлсам, унинг нур ва зулматдан иборат ҳар иккала қатламини қамраб олганди. Ушбу мулоқотларимдан шундай хулоса ясаш мумкин эдики, эзгулик ва ёвузлик ўртасидаги муросасиз кураш фақат Ерда, одамлар ўртасидагина эмас, балки латиф, ёндош оламлар, Коинот миқёсида кечарди. Нур бўлмаса, соя, зулмат ҳам бўлмайди. Лекин зулмат бўлмасачи? Фақатгина нур ва зиёдан иборат дунёни тасаввур қилиш мумкинми? Унда на бир жиноят, на бир ёвузлик ва ҳатто на бир ёмон фикр бор. Жаннат деганлари шу бўлса керак-да. Лекин биз бир вақтлар жиноят, ёвузлик ва ёмон фикр деб ўйлаган нарсалар эндиликда аксинча бўлиб чиқаётган, бу фоний дунёдаги жами хилқатлар нисбий мазмун-моҳият касб этаётган бир пайтда ўшандай оламни фақатгина нур ва зиёдан иборат, деб айта олишга нечоғли ҳақлимиз? Ёки аксинча, фақатгина соя ва зулматдан ташкил топган дунёни биз қандай идрок этамиз? Нур ва зиё аҳлининг ҳам, соя ва зулмат вакилларининг ҳам ўз ҳаёт фалсафалари мавжуд. Кўҳна давр қарғишга учраган ўтмиш сифатида ҳеч қачон тарих сарҳадларидан ном-нишонсиз ўчиб кетмаган, аксинча, у узлуксиз бунёд этилаётган келажак биносининг пойдеворлари вазифасини ўтаган. Лекин шундай ҳам бўлиши мумкинки, бу бинонинг пойдевори яқин ёки узоқ ўтмиш лойиҳачиларининг айби билан ибтидосидаёқ қийшиқ қилиб ёки мўрт жойга қурила бошлайди. Вақти келиб бу бино қуриб битказилади, унга юзлаб, минглаб оила кўчиб киради ва кўп ўтмай ҳаёт гуркираб қайнаётган бино вақти-соати етиб, фавқулодда ер билан яксон бўлади. Хўш, бу бинони дастлабки қурилиш давридаёқ, одамлар кўчиб кирмасидан аввал портлатиб юборган афзалми ёки унга тегилмай, ҳайбаракаллачилик билан қурилиш тугашига кенг йўл очиб бериш ва шу билан фожеа юз беришига омил яратиш мақсадга мувофиқми? Ахир, кези келганда, биз ана шундай мўрт жойга қурилган биноларни дастлабки даврдаёқ бузиб ташламоқчи бўлганларни бузғунчилар, террористлар деб атаганмиз. Уларни жиноятчилар дея эълон қилиб, қамоқхоналарга тиққанмиз. Орадан етмиш-саксон йил ўтгачгина ўшанда биз ноҳақ бўлганимизни, аслида улар эзгулик учун курашганларини англаб етдик.

Фикри ожизимча, нур ва зиё ҳамда соя ва зулматнинг ўзаро доимий мувозанатда бўлишига эришиш башарият жамияти ҳаётининг энг муҳим қонуниятларидан бири эмасмикин? Ҳар қандай жамиятда ҳукмрон сиёсатга соғлом муҳолиф кучлар доимо мавжуд бўлиши бу жамият тараққиётининг муҳим омили саналганидек, борди-ю, улар ўртасидаги мувозанат бузилса, у ёки бу томон қўли баланд келса, фуқаролар уруши бошланиши ва қон тўкилиши муқаррар бўлганидек, нур ва зулмат ўртасидаги мангу зиддият ҳам оқсоч тарих силсиласидаги мураккаб воқеа-ҳодисалардан қудратли Оқибат дарахти ўсиб вояга етишига замин яратмасмикин? Лекин бу дарахтнинг соғломлик ва ҳосилдорлик даражаси унинг нечоғли қуёшдан нур эмгани, зулматда ўзига нечоғли зарур кимёвий унсурларни сингдирганига боғлиқ.

Бинобарин, худди ана шу оламшумул вазият айни вақтда менинг, нисбатан бир зарра саналган митти оиламда ўз аксини кўрсатмаяптимикин? Мана, куни кеча хонадонимга ёвуз кучлар ҳам, эзгу кучлар ҳам кетма-кет ташриф буюришди. Айранинг ёвуз кучлар қармоғига тўлиқ илингани, каминанинг ҳали (ҳозирча!) эзгу кучлар томонида экани эътиборга олинса, оиламда муроса-мадорага путур етгани, ёвуз кучларнинг қўли баланд кела бошлагани аён бўлади. Мабодо, ана шу мувозанат бузилмаганида, уйга ўша ботиний кучлар ҳам ташриф буюришмас, камина эса, бунақа ғайриоддий, ваҳимали воқеаларнинг гувоҳи ҳам бўлмас эдим.

Олдимда энди фақат икки йўл мавжуд: мен ё оиламдаги руҳий (истасангиз — ижтимоий) мувозанатни тиклашим ёки Айрадан буткул ажралиб, уйни тарк этишим лозим эди. Мен аллақачон хотиним билан ажрашишим, уни ташлаб кетишим мумкин эди. Лекин ҳамма фожеа шундаки, хотинимнинг барча қусурлари, инжиқлиги ва серхархашалигига қарамай, мен уни севардим. Ҳа-ҳа, мен уни чинакамига севиб қолгандим! Шу боис ундан осонликча воз кечишим ҳам қарийб мумкин бўлмаган иш эди. Нафсиламрини айтганда, мен эркак ва аёл бир-бирларига бир кўришдаёқ ишқи тушиб қолишига ишонмайман. Ғирт сафсата бу! Ҳақиқий севги йиллар мобайнида шаклланади, у ҳаётнинг мураккаб синовларида тобланиб, сайқал топади ва илоҳий мазмун касб этади. Мен ана шундай севгига дучор бўлгандим.

Хулласи калом, ўша куни ана шундай оғир ўйлар исканжасида бошим ғувиллаб, уйга қандай етиб келганимни ҳам билмай қолдим. Уйда яна хотиним йўқ, ошхонадаги устол устига: «Мен фирқачилар шўъбасига кетдим, дарғамиз Геннадий Ильич чақиртирибдилар. Тезда қайтаман. Овқат — қозонда. Сенинг Айранг», — деб ёзилган бир энлик хат қолдирибди.

СЕН ФАҚАТ МЕНИ ДЕГИЛ...

Тўртликлар

1
Сен фақат мени де, ўзгани қуйгил,
Бир мени ўйлагил, бир мени суйгил.
Бир юракка битта муҳаббат даркор,
Фақат менга васл майингдан қуйгил.

2
Шунчалар ҳам инсон бекам бўладими?
Зарра қайғуси йўқ, беғам бўладими?
Биз ғарибмиз сизга етиш қайда,
Фақат бизга дунё бир кам бўладими?

3
Сув, олов бирлашса, дунё бузилар,
Дўст, душман сирлашса ришта узилар.
Бизлар-чи, нимадан чўчиймиз жоним,
Севганлар бирлашса дунё тузалар.

4
Жоним, дард чекмагил, юзинг сўлади,
Йиғлама, юрагинг ғамга тўлади.
Юр гулдай очилиб, кулдай сочилиб,
Ўшанда менинг ҳам бахтим кулади.

5
Кўрмайин деймани юрак қилмайди,
Кўзим дийдорингга сира тўймайди.
Ўзимга ўзим ҳеч тушунолмайман,
Наҳотки сендан ҳеч кечиб бўлмайди?!

6
Баъзан ишқсизларга ҳавас қиламан,
Ишқсизда дард бўлмас, яхши биламан.
О, севганг қийноқда қолади бу жон,
Бағримни ҳар куни юз бор тиламан.

7
Ўртада дарё бор, қирғоқдадурман,
Шундан ҳижрондаман, йироқдадурман.
Умр эса ўтиб бормоқда елдай,
Армон билан қирққа кирмоқдадурман.

8
Ёнимда ўтиргил, ҳеч қаёққа кетма,
Шодланган кўнглимни паришон этма.
Гулсиз қолган булбул ҳоли не кечар,
Гулимсан, булбулинг оловга отма.

Туроб НИЁЗ.

ТУҒИЛГАН ЮРТ

(Қатра)

Кичкина ўғлоним уйимизни, меваларга тўла боғимизни, эски супа-ю, чоғроққина ҳовлимизни Ватан деб билади. Энди у ўз Ватанидан нарироқда ўзга юртлар ҳам борлигини ҳаминқадар идрок эта бошлади. Энди у кичкинагина пешонасини тириштириб ўз юрти билан ул юртнинг ўртасидаги ўхшаш ва ўхшамайдиган томонларини излай бошлади.

Бир тонг қувониб кўкка термулди: опажон, қаранг, бизнинг осмонимиз тоза, у ёқда... Гулгунларнинг осмонида булутлари кўп!

Унинг баҳорда меҳмондорчиликда бўлганлиги ёдимга тушиб, мийиғимда кулиб қўяман. Бир оқшом яна энтиккан куйи бидирлаб кетади: опажон, қаранг, бизнинг осмонимизда юлдузлари кўп, у ёқда... Бизнинг узумимиз кўп, у ёқда... Бизнинг сувимиз ширин, уларники бошқача ва ҳоказо... Ҳали дунёи-дуннинг риёларидан, хиёнат ва жаҳолатдан бехабар фариштачамга аслида фасллар ва юртлар турфалигини тушунтирмоқчи бўламан. У бўлса барибир ўз сўзида собит: бизнинг уйимиз яхши-я, деганча ҳайрат ва ҳаяжон тўла кўзларини менга тикиб тураверади...

О туғилган юрт! Сен кимни ўз бағрингга чорламайсан-а?! Киндик қони тўкилган муаззам тупроқ кимнинг кўзига жаннат бўлиб кўринмаган? Туғилган юртдан кечганларнинг кўкси тўла қон, умрининг поёнигача дилида армон ғимирлайверади. Туғилган юртнинг тафти шу қадар қайноққи, усиз ҳеч бир зотнинг кўнглида меҳр бўй чўзмайди. У шундай мўъжизаки, бағрига ўз дилбандларини чорлайверади, чорлайверади...

— Ч деганда нима келади? — дейди Жамшид тўсатдан. Хонтахта атрофида ўтирган катталар ҳайрон. Ч ҳарфидан келадиган сўзлар дурдай тўкилаверади. Жамшидтой бошини сарак-сарак қилганча ул сўзларни инкор қилаверади ва бирдан юзлари севинчдан ловуллаб ҳайқиради: — Тополмадиларинг, Ч деганда ЧАНГИ келади!

Таажжубланган чеҳраларда табассум зоҳир. Менинг бўлса юрагим ҳапқиради: Жамшиднинг миттигина юрагида ўз қишлоғига эътибор ва ифтихор туйғусининг заррин томчиларини кўриб энтикаман. Унинг митти кўкрагида Ватан деган олий туйғунинг учқунларини кўриб кўксим ўсади.

Эй, Жалла Жалолуҳу, дейди ботиний овоз, сен бандаларингнинг кўнглига юрти ва миллатига бўлган меҳр-муҳаббат, ифтихор туйғусининг юксак бўлишига беадад қудратинг билан мадад бергайсан. Токи айрим гумроҳлар ўз юрти қолиб ўзга юртлардан ўз толеларини излашмасин. Токи айрим туйғулари ўлган одамлар ўз миллати, ўз элати, шаънини оёқости қилишиб, ўзгалар нағмасига учмасинлар. Ҳар кимнинг ҳоки-пойи ўз ерида қолсин, ҳар ким ўз ерида илдиз отсин...

Нигора ЖАЛОЛИДДИН қизи,
Паркент тумани.

АЛПОМИШ ЎЙИНЛАРИ ЯКУНЛАНДИ

Термиз шаҳрида «Алпомиш ўйинлари фестивали» ниҳоясига етди. Айтиш жоизки, мамлакатимизда илк бор ўтказилган халқ ўйинларининг мазкур фестивали миллий байрам тусини олди.

Мамлакатимизда ўтказилаётганислоҳотлар бугун ҳар қачонгидан ҳам маънавият масаласининг долзарб бўлиб турганини кўрсатмоқда. Маънавиятнинг юксалиши эса миллий қадриятларнинг тикланиши билан бевосита боғлиқ. Шу маънода, бундан буён ҳар икки йилда бир марта Алпомиш ўйинларининг ўтказиб борилиши муҳим аҳамият касб этади. Термизда ўтказилган мазкур биринчи республика фестивали миллий спорт ўйинлари қиёфасида Алпомишнинг юртга қайтганлигини исботлади.

Республикамизнинг барча вилоятларидан йиғилган спорт усталари икки кун давомида Бухороча ва Фарғонача кураш, камондан ўқ отиш, «Турон», Армтрестлинг—билак кучи кураши, тош кўтариш каби спорт мусобақалари бўйича, шунингдек, тортишмачоқ, елкада кураш, «Минди», «Бўрон» каби миллий халқ ўйинларида ўзаро куч синашдилар.

Елкада кураш ўйинларида сурхондарёлик полвонлар биринчи, қашқадарёликдан эса иккинчи ўринни эгаллади. Эркаклар ўртасида тортишмачоқ ўйинларида қорақалпоғистонликлар биринчи, андижонликлар эса иккинчи ўринга мушарраф бўлдилар. Минди ўйинларида сурхондарёлик ва жиззахлик спортчилар ўртасидаги биринчи ўрин учун бўлган курашда дуранг натижа қайд этилди. Камондан ўқ отиш мусобақаларида Тошкент шаҳри спортчилари команда ҳисобида биринчиликни эгалладилар, иккинчи ўрин эса самарқандликларга насиб этди. Американликларнинг регби ўйинига ўхшаб кетадиган, бироқ илдизлари ўзимизнинг қадимий кулоқчўзма ўйинига бориб тақаладиган «Бўрон» ўйини ниҳоятда қизғин кечди. Узоқ давом этган курашлар сўнгида жиззахликлар биринчи ўринни қўлга киритди, сурхондарёликлар эса иккинчи ўринни эгаллади.

Аёллар ўртасида тортишмачоқ ўйинлари ҳам томошабинларнинг гулдурос олқишига сазовор бўлди. Андижондан келган ёш ва сулув қизлар аввал тошкентлик, кейин эса сурхондарёлик спортчи аёлларни бир зарб билан судраб кетишди.

Фестивалнинг ёпилиш маросимида барча ғолибларга қимматбаҳо совринлар топширилди.

Мусулмон НАМОЗ,
Чори ТЎХТАЕВ,
ЎзА мухбирлари.

«СЕМУРҒ» БИРИНЧИ ЛИГАДА

Ҳа, шундай. Дастлаб гуруҳлар ғолиби, кейин ана шу ўтиш ҳуқуқига йўлланма олган 4та жамоа ўртасида ғолиб чиққан вилоятимизнинг «Семурғ» футбол командаси 1999 йил мавсумидан бошлаб биринчи лигада тўп суради.

Биз футбол ишқибозларини «Семурғ» жамоасининг ўйинлари билан мунтазам таништириб бордик. Сўнгги икки учрашув натижаларига келсак, бу ўйинларни ҳам футболчиларимиз ҳужумкорлик руҳида ўтказишди. Дастлаб 14 ноябрь куни Тошкентнинг «Шайҳонтоҳур» жамоасини 5:0га мағлуб этган «Семурғ» энг сўнгги учрашувни 16 ноябрь куни Тошкентнинг «Сирғали» жамоаси билан ўтказди. Бу ўйин 2:2 ҳисобида дуранг билан якунланди.

Шуни таъкидлаш кераккi, «Семурғ» ўтиш даврасидаги ўйинларнинг бирортасида ҳам мағлубиятга учрамади. Ўйлаймизки, Элдор Фабарисов бошчилигида тўп сураётган «Семурғ» жамоаси биринчи лига ўйинларида ҳам ана шундай чиройли ютуқлар билан ишқибозларни мамнун этадилар.

Муштарийларга эслатиб ўтамиз. Биринчи лигада вилоятимизнинг уч жамоаси — Чирчиқнинг «Кимёгар», Зангиотанинг «Лочин», Қибрайнинг «Роҳат» жамоалари ўйнар эди. Энди уларнинг сафига «Семурғ» ҳам қўшилди.

АЛОҚА ХИЗМАТИ: ҚАЕРДА ҚАНДАЙ?

ПОЧТАЛЬОН ҲАМ ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИСИ

Финляндиялик почтальонлар кунига бир эмас, бир неча марталаб хонадонларнинг эшигини қоқиб келадилар. У эрталаб соат 4-5ларда баъзи «майда» газеталарни тарқатади. Йирик нашрлар бундан мустаснодир. Чунки улар аллақачон давлат почта идораси хизматидан воз кечиб, ўз газеталарини етказиб бериш тизимини тузиб олишган. Почта ташийдиган кишилар ўз транспортида кунда босмахонага келиб бир неча боғлам газетани оладилар-да, ўз участкасидаги беш-олтита кўп қаватли уйларга келтириб хонадонларга улашадилар. Якка тартибда ишлаётган бундай кишилар бир соатда 30-40 марка пул ишлаб оладилар.

Ҳақиқий почтальон — давлат хизматчиси эса ўз ишини микроавтобус ёки тўрт дона халта осилган махсус велосипедда соат 10ларда бошлайди. У хатлар, банк қоғозлари ва бошқа муҳим хабарномаларни тарқатади. Почтальон албатта икки тилни — фин ва швед тилларини билиши шарт. Унинг хизмат ҳақи ойига 1,5 минг долларни ташкил этади. Даромаднинг учдан бир қисми албатта солиққа тўланади. Пенсияга чиққандан кейин почтальон хусусий иш билан шуғулланган кишиларга нисбатан кўпроқ пенсия олади.

ТИЛ БИЛГАНГА ҚЎШИМЧА ҲАҚ

Брюсель почтальонларининг иш куни соат етти яримда бошланади. Улар шу вақтда почтага келиб, хатларни ажратиш билан шуғулланадилар. Бир соатлардан кейин эса уларни уйларга тарқатадилар. Соат 11да бандерол, реклама қоғозлари, турли билдирувларни тарқатишга киришадилар. Масалан, Шантел Де Лоор деган почтальон иккита кўчадаги хонадонларга хизмат кўрсатади. Унинг 800та почта қутиси бор. Касбдоши Ингрид Де Вандел эса 6та кўчага қатнайди-ю, аммо 550та қутига хат ташлайди. Почтальон учун хизмат миқдори унинг кун бўйи қанча хонадонга хизмат кўрсатишига қараб белгиланади. Буни аниқлаш учун йилда бир марта назоратчи почтальон билан ёнма-ён туриб ишлайди.

Брюсселлик почтальонлар газета ва журналларни тарқатмайдилар. Бу иш билан матбуот тарқатиш хизматига эга бўлган

Ўқинг, қизиқ

нашриёт ходимларининг ўзлари шуғулланадилар. Мана шу сабабли бўлса керак, газеталар вақтида эгаларига етиб бормайди.

Почтальонларнинг кўпчилиги аёллардир. Ниқтаб жойланган халталарни кўтариб юриш оғирлик қилаётгани сабабли почта бўлимларининг раҳбарлари уларни махсус аравачалар ёки ғилдиракли халталар билан таъминлаганлар. Иш вақтида шаҳар транспортидан фойдаланадиган почтальонларга йўл карточкалари берилади. Хат ташийдиган автомобиллар берилган. Почтальонлар иши тугагач, почта бўлимига пиёда келадилар.

Почтальонликка ўрта мактабни битирган ёшлар қабул қилинадилар. Улар ишга кириш пайтида француз ва фламанд тилларидан имтиҳон топширадилар. Шундан кейингина уларга доимий ҳудуд бириктириб қўйилади. Бир ерда узоқ вақт ишлаган почтальонларни халқ ҳам яхши танийдиган бўлиб қолади.

Бельгияда Янги йил арафасида ҳар бир хонадон ўз почтальонига уч-беш доллардан пул совға қилиши одат бўлиб қолган. 600-800 та почта қутисига хизмат қилаётган почтальоннинг қўшимча даромади қанча бўлишини эса ўзингиз ҳисоблайверинг.

Бельгиялик почтальонларнинг формали кийими жуда ҳам чиройлидир. Уларга ҳар йили жами нархи минг доллар турадиган кийим-бошлар берилади. Почтальонларнинг иш вақти соат 14.30 минутда тугайди. Бу ерда кечқурун на хат ва на газета тарқатилади.

ХАТНИ ОЛИНГУ ЧОЙ ПУЛИ БЕРИНГ...

Миср почтаси беш минг йилдан кўпроқ вақтдан бери аҳолига хизмат кўрсатиб келяпти. Бу ерда почтальонларнинг иш вақти соат 9 дан бошланиб, кеч соат 17 да тугайди. Почта бўлимларида кундалик хатларни ажратиш қадимги вақтлардаги сингари қўлда бажарилади. Почтальонларнинг маоши кам, ойига 60 долларни ташкил этади. Йил ўтган сари уларнинг иш ҳақлари ҳам кўпайиб бораверади. Масалан, ўттиз йил ишлаган почтальон ҳар ойда 200 доллар олиши мумкин. Улар қийин иқтисодий аҳволдан кўрсатаётган хизмат ҳақлари кишилардан чой пули олиш йўли билан чиқиб оладилар.

Мисрда почтага ишга кириш осон эмас. Бунинг учун почта техникумини битириш керак. Бошқа масъулроқ лавозимга ўтиш учун эса олий маълумотли бўлиш лозим. Почтальонлар хизмат вақтида формали кийим билан юрадилар.

ҲУРМАТЛИ ТАДБИРКОР ВА ТИЖОРАТЧИЛАР!

СИЗЛАР УЧУН

Отчопар бозоридан бор йўғи 2 чақирим масофа нарида, катта йўлнинг шундоққина ёқасида саноат моллари билан савдо қилинадиган янги

«ЗАНГИОТА»

улгуржи-чакана савдо бозори очилди. Бозорда сотувчи ва харидорлар учун барча шароит ва қулайликлар яратилган.

ЭСЛАТИБ ЎТАМИЗ:

Ушбу бозор манзилига Собир Раҳимов метро бекати ва «Отчопар» бозоридан автобуслар мунтазам қатнаб турибди.

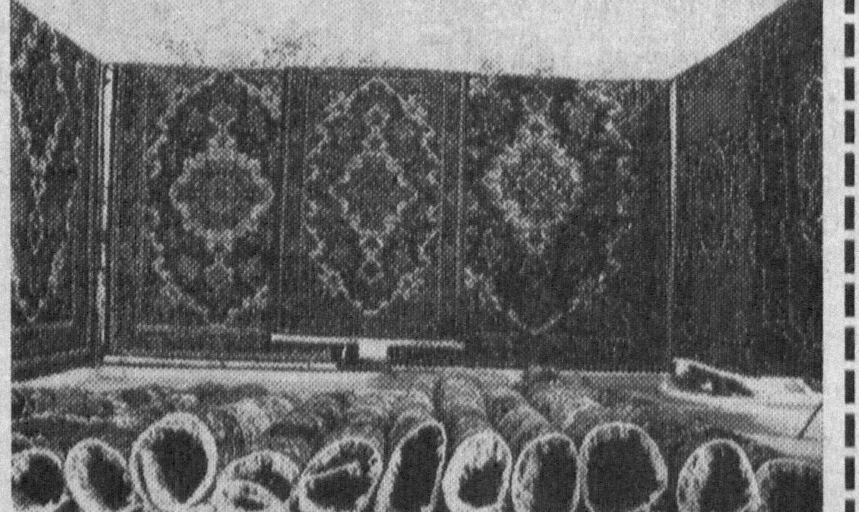

«Зангиота» улгуржи-чакана савдо бозори маъмурияти.

Янги фильм премьераси

Республика Киночилар уйида «Ўзбеккино» Давлат Акционерлик Компанияси яратган «СЕВГИ...» фильми премьераси бўлиб ўтди. Шоир ва драматург Усмон Азим ҳикояси асосида суратга олинган бу фильмга таниқли санъаткор Исамат Эргашев режиссёрлик қилган. Бош ролни Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мурод Ражабов ижро этган.

Фильмда юртидан чорак аср жудоликда яшаган йигитнинг ички кечинмалари, ватан соғинчи, мустақиллик туфайли мамлакатимизда рўй бераётган улкан бунёдкорлик ишлари, қишлоқларимиз жамоли, одамларимиз бағри кенглиги, одамохунлиги, миллий удумлари ва турмуш тарзи акс эттирилган. Бастакор Мирхалил Маҳмудов ёзган жозибали мусиқа асарнинг ана шу сифатларини янада жонлантирган.

М. ОДИЛОВА (ЎзА).

Яккасарой туманидаги «А-А-ТЕКС» хусусий фирмаси **ТУГАТИЛАДИ.**

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида 53-11-44 рақамли телефон бўйича қабул қилинади.

Тошкент вилояти Қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси жамоаси бошқарма бошлиғининг ўринбосари Хумоюн Ашуралиевга падари бузруквори **Абдурашид АШУРАЛИЕВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ва Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси жамоалари қўмитанинг бош мутахассиси, фан доктори **Абдураҳмон ЖАППАРОВ**нинг бевақт вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ва яқинларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Об-ҳаво

ҲАРОРАТ ЎЗГАРИБ ТУРАДИ

Пойтахт ва Тошкент вилоятида 18-22 ноябрь кунлари об-ҳаво ўзгариб туради. Шамол йўналиши шарқдан ғарбга қараб ҳар сонияда 7-12 метр тезликни ташкил қилади.

Республика об-ҳавони кузатиш Бош бошқармасининг хабарига кўра дастлабки пайтларда ҳарорат мўътадил бўлади: кечалари 4-9 даража илиқ, кундуз кунлари эса 17-22 даража атрофида исийди. Шу муддатнинг иккинчи ярмида ҳарорат бироз пасаяди. Кечалари 2 даража совуқ билан 3 даража илиқ, кундуз кунлари 10-15 даража иссиқ бўлади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 133-40-48
Эълонлар: 133-99-15, 136-57-27.

• Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0487. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. Саҳифаловчи: Музаффар ҚЎЧҚОРОВ. Адади 7.915 нусха.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672 Босишга топшириш вақти – 20. 30. Босишга топширилди – 18.15. 1 2 3 4 5 6